

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

A Jobbágyfalvi Református Egyházközség szószéltakarója

Tizenkilencedik évfolyam
2008. június

6

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Lőrincz József Tibor: Isten jele. Ézsaiás 7,10–14.....	263
Nagy József: Krisztustól tanulni. 1János 2,27	265
Péter Miklós József: István diakónus bizonyágtétele. Az apostolok cselekedetei 6,8–10	269
Vincze Zoltán: Reménységben tartatunk meg. Róma 8,24	272

Prédikáció tanévzáró istentiszteletre

Szentgyörgyi Zsombor Mihály: A bizalom ajándéka. Jeremiás 39,18.....	275
--	-----

Lectio continua

Surányiné Réti Katalin: Ábrahám elhívása. 1Mózes 12,1	278
Szövetségkötés Ábráhámmal és velünk. 1Mózes 17,23	280
Izsák születése. 1Mózes 21,1–8	282
Isten próbára teszi Ábrahám hitét. 1Mózes 22,1–14	284
Ézsau és Jákób. 1Mózes 25,19–28	286
Ézsau eladja elsőszülöttségét. 1Mózes 27,34–45	288

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János: A szentek szentjében A mi bizonyágtételünk. 1Korinthus 11,26	291
---	-----

A Genezáret partján

Jerry Bridges: Kegyelem (18.) Elég a kegyelem (1.)	293
Isteni segítség.....	294
Tövis a testben.....	295
Az önállóság büszkesége.....	296

Alkalmi prédikációk

Nőszövetségi biblióóra

Timár Erika: Anna imádsága. 1Sámuel 1,27–28; 2,1a.....	300
--	-----

Esketési igehirdetés

Barticek Krisztián: Igen! 1Mózes 24,58	301
--	-----

Temetési igehirdetés

Farkas Antal: Kiáltással felérő csend. Zsoltárok 39,10	303
--	-----

A címlapon a Jobbágyfalvi Református Egyházközség szószéktakarója.

A rátétes kézimunkát tervezte és fényképezte Bandi Katalin.

A hátlapon Bódás János: *A próféta szózata.*

Vasárnapi prédikációk

Lőrincz József Tibor

ny. lelkipásztor

Újtorda

Isten jele

Alapige: Ézsaiás 7,10–14

Bibliaviasítás: János 1,1–14

Akház király, Júda királya nehéz helyzetbe került. Júdát szorongatta az ellenség. A szíriai hadsereg jött ellene. Az ostromgyűrű bezárult! Az ellenség Júda királyságát el akarta pusztítani, magát Akház királyt meg akarta fosztani a trónjától!

Akház gondok gyötörték. Kilátástalannak látszott előtte minden, maga az élet is! Teljesen tanácstalanná vált! Nem tudta mit csináljon, behódoljon vagy harcoljon? Teljesen döntésképtelen volt!

Vannak olyan élethelyzeteink, amikor ránk szakadnak a gondok! Ilyenkor reménytelennek tűnik minden előttünk. Nem látunk kiutat gondjaink sűrűjéből. Nem tudjuk, hogyan oldjuk meg nehéz kérdéseinket. Sokszor vagyunk úgy, hogy szeretnénk „kiszállni” belőlük, ha lehetne, mint ahogy kiszállunk a buszból, a villamosból. Szeretnénk, de nem lehet, mert a gondok, a nehézségek hozzátapadnak az életünkhöz, akárcsak a bűnienk! Hol a megoldás? Mi a megoldás? – kérdezzük. Érezzük, hogy ilyenkor jól jönne egy bölcs tanács, egy okos szó, egy jó barát! Mert döntenünk kell, és a döntésünktől függ életünk további alakulása! Igen, de ki az, aki jóbarátként felvállalja gondjainkat, együtt érez velünk és segít? Hiszen egy olyan rideg világban élünk, ahol senki sem törődik a másikkal.

Ezt a szomorú tényt Akház is megtapasztalhatta és megkeseredetten tépelődhetett magában azt kérdezve: ki törődik velem, gondjaimmal, gyöttrődéseimmel? Senki! Hamarosan megtapasztalta ennek ellenkezőjét, és ez a tapasztalás egy egészen új látásmódot alakított ki az életében. Akház ugyanis megtapasztalta, hogy Isten mindenkiel törődik, vele is! Isten törődését így fejezi ki az ige: „És szóla ISMÉT az Úr Akházhhoz...” Az ismét szó azt jelzi, hogy Isten nem először szólt hozzá, hanem többször! Isten törődő szeretete éppen abban jut kifejezésre, hogy többször szólt, tanácsolt, javasolt valamit Akháznak, aki vagy meghallotta azt, vagy nem. Vagy elfogadta azt, vagy nem! Életvitele arra utal, hogy inkább nem, mint igen!

Maga a tény, hogy Isten szól a bajba jutott emberhez, nagy öröm számunkra, mert ez azt jelenti, hogy Isten nem nézi szenvtelenül a mi gondjainkat, gyöttrődéseinket, hanem beleavatkozik életünkbe, beleszól elrontott dolgainkba, feltartóztat rossz irányba haladó útjainkon és újból és újból közli velünk tanácsát, életre vivő akaratát! Lám, Akháznak azt mondta (tanácsolta): „Kérj jelt magadnak az Úrtól, a te Istenedtől, kérj a mélységben vagy fennt a magasban.” (Ézs 7,11) Figyelniünk kell az igében előforduló két helyhatározó szóra: a mélységben és fent a magasban. Mindkét helyhatározószó Akház istenének a tartózkodási helyére utal. Ebből megállapítható, hogy Akház nem az egy, igaz, élő Istenben hitt, hanem idegen istenei voltak. Akház pogány volt! A bálvány istenben hitt, Baálnak áldozott. Annyira elkötelezett híve volt Baálnak, hogy saját fiait is feláldozta égőáldozatul bálvány istenének! (2Krón 28,3)

Isten tiltotta a bálványozást és büntette azt. Már Mózesnek törvénybe adta a Tízparancsolatban a bálványozás kerülését: „Ne csinálj magadnak faragott képet és semmi

hasznalót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alatt a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat...” (2Móz 20,4–6) Akház, bár tudta az ősei törvényét, mégis semmibe vette azt, s ezzel azt is, aki a törvényt adta: magát Istent. De érdekes módon, a semmibe vett Isten nem vette semmibe Akházat. Bár Akház elfordult tőle, Ő nem fordult el Akházától. Emberi megítélésünk szerint, érthetetlennek tűnik az, hogy Isten még a tőle elfordult hitetlenekkel is törődik. Feljűk fordul, egyszerűen az által, hogy szól ezekhez is! Van közölnivalója, tanácsa, kijelentése számunkra!

Mi a hitetleneket, az ateistákat enyhén szólva lenézzük. Nem tartjuk őket – lelki értelemben vett – teljes értékű embereknek. Leginkább elveszetteknek tartjuk őket! Pedig ezek az emberek nem elveszettek, hanem csak lelki sötétségben élő Akházok. Gondolkodásukat és éleltszemléletüket a vakond életmódja példázza. A vakond földalatti életet él a sötétségben. Ott szerzi meg a táplálékát, ott szaporodik, ott pusztul el. Ha gondolkodni és beszélni tudna, bizonyára azt mondaná, hogy ő teljesen független életet él a Naptól. Nincs szüksége a Napra, mert élete sötétségben végbemenő élet. Azonban ez az állítás csak látszólagos igazság, átvitt értelemben – az ember életére is áll: Isten az élet forrása. Isten nélkül nincs élet, s ha van élet, akkor az nem teljes értékű élet! Mert Isten teremtette az életet, Ő tartja fenn az életét és Krisztus által Ő tartja meg az életet!

Akház válasza, isten tanácsára – kérj jelt! – meglepő volt. Nem kért jelt az ő bálvány istenétől. Nem kérek! – mondta határozottan. Érdemes elgondolkozni Akház válasza fölött, mert ez már jelez valamit. Rendszerint attól nem kérünk tanácsot (jelt), aki nem tud jó tanácsot adni és ezt már megtapasztaltuk. Ilyenkor elfordulunk a tanácsadótól, mert rossz tanácsa nyomán megrendült a belé vetett bizalmunk és nem követjük tanácsát. Akház nem kért jelt az ő bálvány istenétől arra nézve, hogy harcoljon vagy behódoljon.

Mintha életében egy változás állott volna be. Nem volt kíváncsi a bálvány isten jelére, tanácsára, véleményére az igaz Isten megszólalása után. Itt látjuk beigazolódni egyik lelki énekünk bölcs tanítását: Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van... (260. ének)

Mi gyakran szoktunk elmarasztalóan ítélni olyan esetekben, amikor azt látjuk, hogy a hívő emberekben, a sorscsapások miatt, megrendül vagy összeomlik az Istenbe vetett hit! És a hit megrendülésének látható jelei tapasztalhatóak a mindennapokban. De lám, nemcsak a hit szokott megrendülni az emberben, hanem a hitetlenség is megrendül egy-egy Akházban, egy-egy emberben! Elfordul addigi életétől, istenitől, bálványaitól és innen már csak egy lépés van addig, hogy keresni kezd az igazi Istent, aki felfedi magát az Őt keresők előtt! Augusztinus, miután meghallotta a biztató égi hangot: tolle et lege! – a találomra kinyitott Bibliából olvasva (Róm 13,12–14), megrendült az istentelenségébe vetett hite. Mert Isten megláttatta vele, hogy az éjszaka elmúlt a maga sötét cselekedeteivel együtt, s a Nap elközelt a világosság fegyvereivel...

Az Isten létét kérkedően boncolgató Voltaire, halálos ágyán megtörtén ezt mondta: „Legyőztél Galileai...!” Így nyílik meg az ember előtt az Istenhez való térés útja, lehetősége, vagyis a megtérés! Akházról tudjuk, hogy nem tért meg az igaz Istenhez. Tovább folytatta pogány életmódját, de most már talán nem úgy, mint régebb, hanem a bálványimádó hitében megrendülten. Akház példája arra tanít, hogy nincsen reménytelen eset az Istenhez való térésben, mert Isten mindenki számára felkínálja a hozzátérés lehetőségét.

Joggal állíthatjuk azt, hogy a ma emberének sok bálványa van! Bálványainak skálája nagyon széles: a pénzimádattól a hatalomvágy imádatáig! De ez az állapot még nem jelenti azt, hogy az ember teljesen elveszett, csupán azt jelenti, hogy az élete rossz irányba haladt! És azért halad rossz irányba az élet, mert a mai embernek nincs egy

olyan Istene, amelyhez igazodjon. Nincs vezérlő csillaga, amely utat mutatna neki a jó irányba. Azért, mert nem tud Isten jelére figyelni. Nem tud lelki értelemben felfelé nézni és meglátni Jézus Krisztusban Isten jelét, a bálványaitól való elfordulás, az Istenhez való térés lehetőségét.

Ez a lehetőség abban van, hogy maga az Isten ad jelt a mai embernek is! A mai ige az Isten jele: „Íme a szűz fogan méhében és szül fiat, s nevezi azt Immánuelnek.” (Ézs 7,14) Isten jele Jézus Krisztus! Ebben a jelben benne van a teremtett világ. Benne van a tanácstalanok, a döntésképtelenek, az Istentől távol, sötétségben élő Akházok, és az Isten kegyelmét megtapasztaltak egyaránt! Mert ez a jel, az Isten ember iránti szeretetének jele, az Úr Jézus Krisztus, akiben és aki által velünk van Isten! Ámen.

Nagy József

Feketegyarmat

Krisztustól tanulni

Alapige: 1János 2,27

Bibliáolvasás: 5Mózes 8,1–11

I. „...nincs szükségetek arra, hogy valaki tanítson titeket...

A Szentírás egyik igen érdekes és különös kijelentését olvastam fel. Vajon így van ez? Vajon nem egy elírásról, egy emberi tévedésről vagy fordítási hibáról van szó? Vizsgáljuk meg ezt a kijelentést az Úr segítségével az Ige fényében.

Mit jelent a felolvasott kijelentés? Annyira okosak lettünk, hogy senki sem kell tanítson már bennünket? Nem kell többet iskolába járnunk? Mindenki meg tud tanulni egyedül mindent és meg is tudja oldani a problémáit? Nem ezt jelenti, hanem azt, hogy csak arra van szükségünk, hogy Isten maga, Igéje és Szentlelke által tanítson bennünket. Rajta kívül nincs szükségünk más tanítóra. Miért? Mert minden más tanítás ennél csak kevesebb lehet. Mi több, helytelen, torz, és Isten előtt nem állhat meg.

Istentől tanítatni azt is jelenti, hogy Ő az Ő Szentlelke által gyermekein, szolgálain keresztül tanít bennünket. Azok által, akikben Jézus Krisztus lakozik.

II. Az Ószövetségben is olvasunk erről, Jeremiás prófétánál: „És nem tanítja többé senki az ő felebarátját, és senki az ő atyjafiát, mondván: Ismerjétek meg az Urat, mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva nagyig ...” (Jer 31,34)

Jaj, de jó lenne, ha így lenne! Ha senkinek sem kellene mondani: Ismerd meg Istent! Ha mindenki elmondhatná: „Köszönöm Uram, hogy megismerhettem, vagy hogy Te már megismertted Önmagadat velem.

De mikor vagy hogyan ismerheti meg az ember Istent? Testvéreim bizonyágtételeiből említek meg eseteket erre nézve.

– Amikor életkedvem elhagyott, elesett voltam és azt kívántam magamnak, bárcsak meghalnék! Ebben a depressziós állapotban közel jött hozzám Isten. Mint utolsó lehetőséget, Nála kerestem a megoldást és Benne megkaptam azt.

– Amikor bűneim rám nehezettek, és én kétségbeesve segítségül hívtalak, Uram, akkor ismertelek meg Téged.

– Amikor akaratlanul megbántottam felebarátomat, és gyötrődéseimben és bánatomban megláthattam igazi önmagam. Ekkor ismertem meg Istent, mert közel jött hozzám, hogy tanácsával rendbe hozza a dolgaimat.

– Amikor a bajban minden barátom elhagyott, és senki sem maradt, aki mellettem állt volna, akkor Te közel jöttél hozzám.

– Amikor kórházban voltam, élet és halál között. Amikor napokig a halál torkában voltam és nem tudtam, hogy felvirrad-e még számomra a holnap nap. Te, Uram, közel jöttél hozzám, és nyomorúságomban megismerhettelek Téged.

– Amikor munkahelyemet elveszítettem és semmi megemlékezés nem volt arra nézve, hogy más munkahelyet találjak családom eltartására. Akkor elkezdtem imádkozni hozzád, és Te megjelentél nekem.

– Amikor gyermekemet koporsóba kellett helyeznem és le kellett tennem a Te kezébe, akkor ismertelek meg téged, az életnek Urát.

– Amikor lehetne sorolni tovább.

Tedd te is ezek mellé a magad történetét! Mikor talált rád Isten? Mikor, hogyan találta meg Őt? Vagy azt a szomorú esetet elevenítsd fel magadban, amikor Isten érezhetően keresett, hívott téged, melletted volt, de te mégis megkeményítetted szívedet. Nem válaszoltál neki és ezért ma is tévelyegsz, bolyongsz, nincs nyugalmaid, mert még mindig nélküle élsz.

Milyen jó lenne, ha Isten keresésére már nem kellene figyelmeztetni az embereket – mert már megtalálták –, hanem csak arra, hogy engedelmeskedjenek neki és járjanak az Ő útján. Egy atyánkfia meglátását idézem itt: „Ó, Uram. Olyan bolondos (balgatag) az ember, eljátszogat a kegyelemmel, aztán csak fuldokol! Vigyázzatok, hogy ti ne játsszátok el a kegyelmet, ne fuldokló, hanem élő hitű és reménységű emberek legyetek!

III. Ha mindannyian megismerték Őt, akkor mi a probléma?

Miért nincs egyetértés, miért nincs szeretet, egymás megbecsülése, egymás iránti odaadás? Azért, mert mi egészen mást szoktunk érteni Isten ismerete alatt.

Például azt, hogy hallottunk Róla. Úgy nagy vonalakban tudjuk, hogy ki Isten, de nem ismerjük Őt úgy, mint Megváltónkat, akinek megvallottuk bűneinket, mint akinek egész életünket átadtuk, mint akire igazán hallgatunk.

Isten ismerete az Ő megtalálását és befogadását jelenti. Nem szövegelést, hanem igaz hitben Neki szánt életet. Mindennapi igeolvasást, rendszeres imádkozást és szolgálatot jelent. A hála pedig jele annak, hogy valaki valóban Istené lett, átadta neki életét! A mindennapi igeolvasásra és imádságra mondhatja bárki, hogy megteszi, azt úgy sem lehet leellenőrizni, de hogy valaki szolgál-e Istennek, és igaz szeretetben él-e felebarátjával, nem pletykálgodik, hanem példaadó módon viselkedik, ez letagadhatatlan jele újjászületésének. Ezt élni kell és nem mesélni róla.

Képzeljünk el magunk előtt egy széket: egyik lába az imádság, a másik az igeolvasás, a harmadik a szolgálat és a negyedik lába a széknél Isten és a felebarát iránti szeretet. Ha csak kétlábú a szék, akkor nem lehet ráülni anélkül, hogy le ne ess róla. Látjátok, ezért használhatatlan ez a csonka keresztyénség, mert nem ismertétek meg Isten és nem éltek az Ő akarata szerint. Sokszor ennek a széknél nemhogy kettő, de egy lába sincs, lenn süpped a porban, a sárban.

IV. Hogyan néz ki az a gyülekezet, amelyikben Isten helyet kap, amelyben ő jelen van?

Ott az Ő akarata van az első helyen és nem az a felfogás, hogy mondjon akármit a tiszteletes úr, én, mi, úgyis azt csináljuk, amit akarunk, és úgy csináljuk, ahogy akarjuk. Hiába mond akármit Isten Igéje, mi úgyis úgy éljük életünket, ahogyan nekünk tetszik, vagy ahogyan elképzeltük. Az ilyen nem nevezhető Isten gyülekezetének. Ez a beképzelt gyülekezet, ahol az emberek büszkélkednek hitükkel, de tulajdonképpen nincs is hitük, csak ördögi büszkeségük és önhiúságuk van.

Ott, ahol Istennek helye van a gyülekezetben, ott jelen van Isten igazsága. Ott nem én és nem ti vagytok az igazság, hanem maga Jézus Krisztus! Ahol Isten Szentlelke

jelen van, ott lelepleződik a hamisság. Ott Isten Szentlelke az Ige által egybeköti a gyülekezetet és a híveket Istennel.

V. Senki mástól taníttatni azt is jelenti, hogy nem mást, hanem ugyanazt a lényegét tanulni és tanítani, továbbadni: Krisztust, a megbocsátást, bűnbocsánatot, hit általi megigazolást – Isten ingyen kegyelméből. Továbbá azt is jelenti, hogy Isten Igéje és a róla szóló tanítás ugyanazt kell hogy jelentse mindenki számára. Ez egy nagyon fontos üzenet számunkra, mert ha ez így van, már pedig így van, akkor igazolódik, amit Pál apostol is hirdetett, hogy nincsen immár sem zsidó, sem görög, sem fogoly, sem szabad, aki ne lenne egyenlő és egyforma Isten színe előtt, hogy Isten Igéjéből ne vonatkozzanak rá ugyanazok a dolgok. Egység és ugyanaz az evangélium hirdetése minden keresztyén felekezetben.

Krisztus eljöveteleig különbség volt. De attól kezdve a különbségek eltöröltettek, mert mindnyájan egyek vagyunk a Krisztusban.

VI. Nincs szükségetek, hogy más tanítson titeket.

Ha ilyen nagy a különbség magyar és magyar, református és református között, akkor nyilvánvaló, hogy valaki vagy valakik nem Istenre hallgatnak, nem Őtöle taníttatnak. Vagy nem Istentől taníttatva tanítanak, nevelnek másokat.

Kérdezzétek csak meg magatoktól: Ki tanít titeket? Ti kitől tanultok, és kire hallgattok? Valóban Istentől és az ő gyermekeitől taníttatok?

– Ki mondta és tanította nektek, hogy csak hébe-hóba, egy vagy más alkalommal vagy csak ünnepeken gyertek Isten házába? – és hogy ennyi templombajárás elegendő?

– Ki mondta és tanította nektek, hogy nem kell olvasni és tanulmányozni a Bibliát?

– Ki tanította nektek azt, hogy Isten nélkül élve, neki nem szolgálva és nem engedelmeskedve remélnétek, hogy titek lesz az örök élet?

– Ki tanította nektek azt, hogy mindenki élje az életét úgy, ahogyan akarja?

– Ki tanította nektek azt, hogy ne féljétek bünt cselekedni, mert Isten úgysis megbocsát mindenkinek? Ezért hát éljétek tovább életeteket istentelenül.

– Ki tanította nektek, hogy vasárnap, az Úr napján kedvteléseketek üzzétek? Dolgozzatok, mindent csináljatok, csak nehogy Isten házába menjétek és megszenteljétek a nyugalom napját?

– Ki tanította nektek, hogy a családban a gyermek, az unoka parancsol és nektek, szülőknek szavatok sem lehet?

– Ki tanította nektek, hogy gyermeketeknek adjatok meg mindent, akkor is, ha vesz-tére van az a dolog? De meg kell adni, mert másoknak is van.

– Ki tanította nektek, hogy egymással a világi dolgokban és anyagiakban versenyezzetek? Vagy abban versenyezzetek, hogy ki a jobb, ki az igazabb?

– Ki tanította nektek, hogy 2 vagy 3 gyermek után szégyen további gyermekeket vállalni, s inkább menjétek és öljétek meg magzatokat, amit még a kutya se tesz meg a kölykével? És hogy ezek után okosnak tartjátok magatokat, a másikat pedig, aki gyermekeket vállal, maradnak. Az ördög lakozik ilyenkor bennetek!

– Ki tanította nektek, hogy szégyen Bibliát fogni a kezetekben, de a sörösüveget vagy a pálinkás poharat nem szégyen?

– Ki tanította nektek, hogy lehettek hitetlenek vagy gonosztevők, de ha kifizettétek a fenntartói járulékot, akkor minden rendben van? Rólatok már csak jót lehet mondani. Vagy ha kifizettétek a fenntartói járulékot, akkor jó keresztyénnek vagy reformátusnak tartjátok magatokat?

Fiatalok, ki tanította nektek, hogy csak az az igazi legény, aki ágyba viszi a lányt házasság előtt? – és nem azt, hogy az ilyen szélhámos, parázna és gonosz, és az is marad, míg mindebből meg nem tér?

– Ki tanította nektek, hogy csak az az igazi lány, aki elveszíti szüzességét, aki betegséget, bűnt visz be házasságába, aki pedig tisztán megtartja magát férje számára, az maradi. Az az igazi lány, aki az esküvő idejére már kiegészített és nem ajándék a másik számára, hanem egy kiábrándult és megkeseredett asszony? Nem hinném!

Nézzen csak ki-ki önmagába és vizsgálja meg, ki az, akitől tanul – vagy eddig tanult?

Vajon Istentől tanítottak vagytok-e? Istentől tanultatok-e? Vagy a világtól?

Egyáltalán akartok Istentől tanulni?

VII. Nincs szükségetek?

De igen, van! Senki sem mondhatja el, hogy nincs szüksége semmire! De vajon mire, vagy Kire van igazán szüksége az embernek? Az embernek SZÜKSÉGE van ISTENRE. Az Ő Igéjére, tanítására, bölcsességére, útmutatására, gondviselésére, kegyelmére, segítségére, bocsánatára, szeretetére, Szentlelkére. Szükségetek van Istenre és Isten gyermekeinek közösségére! Lelki barátokra és testvérekre!

Mire nincs szükségetek? Nincs szükségetek a bűnre, a kárhozatra, az örök halálra. Nincs szükségetek emberi okoskodásokra, az ördög és a gonoszág tanácsára. Nincs szükségetek a csalásra, a hazugságra! Nincs szükségetek arra, „hogy valaki más tanítson benneteket”, hanem egyedül csak Isten.

VIII. De mi ez a tanítás?

Érdekes, azt mondják, ez a tanítás nem más, mint Jézus Krisztus tanításának az ismétlése! Tízszer, százszor, és ha kell, ezerszer. Mindig ugyanannak a tanításnak az elmondása, kifejtése, továbbadása és mégis egészen másképpen, felfoghatatlan nagy gazdagsággal és kimondhatatlan, utolérhetetlen bölcsességgel. A tanítás anyaga, alapja: Isten Igéje, maga Jézus Krisztus! A magyarázó pedig minden esetben nem más, mint maga Isten Lelke. Ezért, noha mindig ugyanaz az Ige, de mégis más. Mindig friss, mindig új, mindig megelevenítő, mert Ő az életnek, az Igének a forrása és Lelke!!!

Az egyház feladata: hirdetni, teljes buzgósággal és hitelességgel pedig megélni Isten Igéjét. Továbbá: Teljes komolysággal ellenőrizni és felügyelni a tanítást. Arra viszont nagyon vigyázzunk, hogy ezt a felügyelést, ellenőrzést ne a Saulusok, hanem a Pálok végezzék.

Az egyes embernek, nektek, kinek-kinek személy szerint pedig feladata megvizsgálni, hogy milyen úton indult el, milyen úton jár, hova vezet az az út és mi lesz annak a vége. Életnek útja az, vagy sem? Ha nem az, akkor tegyetek róla, változtassatok rajta és magatokat be ne csapjátok!

További feladatok megkérdezni: valóban helyes vallás az, melyben mindent szabad, minden megengedett? Melyben Biblia, megtérés és Isten szolgálata nélkül is az örök élet reményességét hazudják a gyülekezeti tagoknak? Nem hiszem, nem lehet igaz. Még egy szerszám vagy egy háztartási gép útmutatójára is rá van írva, ezt szabad vele tenni, azt pedig nem. Ha nem vigyázunk az utasításokra, akkor tönkre tesszük azt, hasznavehetetlen lesz és a garanciát is elveszítjük. Éppen így veszítették el és veszítik el a garanciát, Istent magát, az üdvösséget azok, akik egy adott vallásnak, felekezetnek a tagjai, de mindent megengedve maguknak, hitetlenül élnek. Feladatotok végre azt az egyházat vagy felekezetet, amiben vagytok és éltek, az Ige fényében megvizsgálni és komolyan venni!

Senki sem jöhet azzal az igénnyel, hogy az egyházban én ezt akarom, vagy azt akarom, vagy így akarom! Az egyházban csak egyet lehet akarni, azt, amit Jézus Krisztus akart és akar! Ezt pedig nem a magunk eszénél fogva, hanem az Ő Igéjéből tanulva, ill. annak útmutatásával kell tegyük!

IX. Nektek kenetek van!

Ebbe a jogba és hivatalba, gyakorlatba az egek Ura avatott be titeket.

Péterék azt mondták: „Istennek kell inkább engedni, hogy sem az embernek.” Megakarták tiltani, hogy Krisztus nevében tanítsanak. Mi mind a tanításra, mind a tanulásra Istentől, a legfelsőbb hatalomtól kaptunk felkenetést. Ez nem csupán jog, engedély, hanem kötelezettség, elhivatás, küldetés és feladat. A te életed is kenet és Krisztusnak jó illata kell legyen mások számára!

A kenet és a kenetnek olaja nem hiányozhatott egy nemzetség életéből sem. „Az Izráel fiainak pedig így szólj: Szent kenetnek olaja legyen ez nékem, a ti nemzetségeiteknel is.” (2Móz 30,31) Ez azt is jelenti, hogy mindig kell és kellett legyenek ilyen kenettel felkent, Isten által megszólított emberek. Rájuk szükség van minden nemzetség életében, hogy tanítsanak, és általuk Isten megújítsa a nemzedékek sorát. Járjatok hát a ti Szentlélekkel való felkenetéseitek szerint. Ámen.

Péter Miklós József

Kolozsvár

István diakónus bizonyágtétele

Alapige: Az apostolok cselekedetei 6,8–10
Bibliaviasítás: Zsidók 8,1–13

Isten ÜDVÖZÍTŐ SZERETETÉNEK történetében és az Anyaszentegyház történetében igen fontos pillanatot örökít meg Az apostolok cselekedeteinek krónikása ezekben a versekben. Az első keresztyén gyülekezet megpróbálja élni Urától rendelt életét. Krisztus jeruzsálemi tanítványai elosztják egymás között a tennivalókat. Így senki sem fogja elvesztegetni az idejét, mert mindenki ott szolgál, ahol hasznossá tudja tenni magát. Az apostolok az Úr Jézus *minden* tanítását hallották; ők hivatottak arra, hogy amit hallottak, azt mind továbbadják. A szervezéshez is értő, a mások gondjában osztozni is tudó testvérek vállalkozhatnak a szeretetszolgálat sokféle tennivalóira. Ápolják a betegeket, ellátják a szegényeket, vigasztalják az elhagyottakat.

Ezek közül a *diakónusok* közül való **István**. Azt olvassuk róla, hogy *hittel és erővel teljes*. Egyik tulajdonság sincs hátrányára. Akár prédikálnia, akár tanítania kell az egyházi szolgának a gyülekezetben, akár mérnöki vagy pénzügyi tervezés a feladata, akár a meglévő egyházi értékek karbantartása – egyszóval bármelyik munkaterület jutott osztályrészül a kívánsága és a felkészültsége alapján –, **hittel és erővel** kell ellátnia feladatait. A **hit** nemcsak ahhoz szükséges, hogy tévedésektől mentes és őszinte legyen a prédikáció, hanem ahhoz is, hogy hibátlan és időtálló munkát végezzünk a templomjavításban. Hogy ez a hit **István** esetében mit jelentett? Pontosan ugyanazt, amit jelentenie kellene minden konfirmált egyháztag életében: *biztos ismeretet és szívbeli bizodalmat*. Nem akarta István *kitérni* helyéből az igehirdető tanítványokat. Nem akart nagyképűsködni azzal, hogy jobban tud prédikálni, mint az arra elhívottak és felkészítettek. De magától értetődő volt, hogy ahol csak szóba kerültek a *hit dolgai*, tudta, mit kell mondania. Részesült abban az oktatásban és nevelésben, amelyet minden zsidó fiúgyermek megkapott: alaposan ismerte az ÓTESTAMENTUMOT, a tizenegy tanítvány kö-

zelében pedig boldog meggyőződésévé vált, hogy a TELJES SZENTÍRÁS a nemcsak megígért, de meg is érkezett MESSIÁSRÓL, JÉZUS KRISZTUSRÓL beszél.

István *hite* mellé *erő* is társult. Távolról vagy közelből figyelve, rosszindulattal vagy jóindulattal kommentálva meg szoktuk ma is magyarul egy-egy lelkipásztnak a gyülekezeti tagokra gyakorolt hatását. Azt, hogy mivel tudta megkedvelteni magát szószéki szolgálatában, családlátogatáskor vagy utcai beszélgetések rendjén.

István esetében nem férhet kétség hozzá, hogy nem küzdött minden eszközzel a saját népszerűségéért. Nem vadászott sem a tekintélyre, sem a hatalomra. Ereje *valódi erő* volt, nem szemfényvesztés. Léptei nyomán *nagy csodák és jelek* támadtak a gyülekezetben.

Államalapító királyára emlékezik népünk ezekben a napokban. Géza fia, István uralkodásának kezdete a mi őseink életében a jeruzsálemi első keresztyének mindennapjaihoz hasonló helyzetet teremtett. A keresztyén hit megismerésének és elfogadásának első pillanatait olyan környezetben, amely nem fogadta rokonszenvvel és megértéssel az evangéliumot. *Hitre és erőre* volt szükség, hogy létrejöhessen az az ezeréves ország, amelynek népe a százszor is újjászületés *jeleivel és csodáival* írta be nevét Európa történelmébe. István király tudta – mert úgy nevelték –, hogy a keresztségben elnyert név kötelezi: a *vértanú jeruzsálemi diakónus, István* példája szerint kell járnia. Hittel és erővel. *Hittel*, amely a jövőbe mutatva igazolja a választott út helyességét. *Erővel*, amely sem külső, sem belső veszély láttán nem enged meghátrálni.

Az, hogy most Isten házában együtt lehetünk, az Úr hozzánk magyarul szóló szavára figyelhetünk, *ennek a hitnek és ennek az erőnek* az eredménye. *Hitet és erőt* ajándékozott Isten a jeruzsálemi keresztyéneknek, kimagasló mértékben *István diakónusnak*, hogy minden üldöztetés ellenére megmaradjanak a Krisztus szövetségében. *Hitet és erőt* ajándékozott Isten *Gellért püspöknek, a térítő szerzeteseknek* és kimagasló mértékben *István királynak*, hogy politikailag is, vallási szempontból is helyesen döntsön a *nyugati keresztyénség* választásával. És e választáshoz való következetes ragaszkodással, akaratának keresztülvitelével. A magyarság megkeresztelésével. Lehet, hogy a keleti keresztyénséget választva is eljutottunk volna a nemzeti nyelvű istentiszteletig – de az a nyelv *nem biztos, hogy a mi anyanyelvünk volna*. Az evangélium élő forrásvizéhez azonban – a mi hitünk, szilárd meggyőződésünk szerint – csakis a *nyugati keresztyénségben végbement* hatalmas lelki újjászületés, a *reformáció* útján juthattunk el!

Igen; az álláspontok akkor sem voltak egységesek. Korunk *keresztyén megosztottsága* nem csak 20. századi modern jelenség. Nem a 16. századi reformációval kezdődik, s nem az 1054-ben KELET és NYUGAT közt végbement egyházszakadással. Isten *őszövet-ségi népe* sem volt egységes. A sok történelmi viszontagság, az Izráel fölött sorban uralkodó világbirodalmak művelődési hatása, a szélrózsa minden irányába való szétszóratás *sokfélévé* tette a zsidóság gondolkodását, még hitének kifejezési módját is.

István is beleszületett egy bizonyos csoportba. Nem tehetett róla, hiszen egyikünk sem válogathatja meg az őseit, arra pedig nem vagyunk rászorulva, hogy nem létező elődöket hazudjunk magunknak. *István diakónus* olyan családból származott, amelynek korábbi nemzedékeit rabszolgaságra hurcolta az Izráel földjét elfoglaló római hatalom. A később felszabaduló fiak vagy unokák úgy költöztek vissza Jeruzsálembe vagy környékére, hogy minden tudásukat, ismeretüket idegen nyelven szerezték. Az édes anyanyelv helyébe lépő – akkor (az angol nyelv mai szerepéhez hasonlóan) mindenütt beszélt – görög megváltoztatta ezeket az embereket. Valósággal rákényszerítette mindnyájukat, hogy *egyre többet beszéljenek, vitázzanak*. A „szabadosok, czirénebeliek, alexandriabeliek és a Ciliciából és Ázsiából valók” zsinagógája ilyen zsidó hívők gyülekező helye volt.

Nem idegenek kezdenek vitázni *Istvánnal*. Zsidók. Közülük is azok, akik ugyanabban a hagyományban nőttek fel, amelyben ő. Érthető volna, ha megtámadnák a görög műveltségű zsidót azok, akik soha nem ismertek más világot saját gondosan zárt közösségükön kívül. Nem csodálkozunk, ha az Isten Törvényéhez makacsul ragaszkodó *fari-zeusok* hajbakapnak a feltámadásban sem hívő *sadduceusokkal*. De ennek a harcnak itt kell kezdődnie és végbemennie: a szűk közösségen belül. Az Úr Jézust a baráti kör tagja, a *tanítvány* árulja el, a *tanítvány* tagadja meg néhány órával később, s a *tanítvány* nem hiszi a következő napokban a Mester diadalmas feltámadását. *István király* és *Koppány* háborúja is *testvérháború*, mint annyi más önpusztító, nemzetet, egyházat romboló vita és harc egészen napjainkig.

Külön tanulmányt érdemelne, a teológia és a lélektan tudománya is okulhatna belőle, hogy miképpen választják meg István ellenfelei a vita tárgyát. Akárcsak a NAGYTANÁCS tagjai az Úr Jézus perében, a görög szellemű zsinagóga gyülekezetébe járó férfiak is *hamis tanúkat* fogadnak, hogy hitelesítsék a rágalmatokat. Azzal vádolják Istvánt, hogy a hagyományos ószövetségi szertartások ellen beszél. Vajon kinek a szívében van – kimondva? kimondatlanul? – kritika az oltári áldozatok vérével terhes múlttal szemben? Kinek a *görögös* gondolkodásmódja hajlik arra, hogy jelképpé korlátozza a véres cselekményeket? Kinek a „felvilágosult” álláspontja teszi kérdésessé, hogy meg kell-e mindent őrizni a Mózesnek adott utasítások közül? S most éppen azok kelnek a hagyományok védelmére azok állítólagos megsértőjével, *István diakónussal* szemben, akik rendszeresen kétségbe vonják, hogy szükségesek a Törvény előírásai.

Ki a győztes ebben a csatában? A földön vívott háborúknak nincsenek győztesei, csak túlélői lehetnek. Ötvenöt évvel az utolsó nagy háború befejezése után is látjuk, hogy milyen szerencsétlen, kínos helyzetben vannak a békeszerződések *nyertesei*, mert nem tudják igazán, *lelkileg is* birtokba venni és saját képükre formálni, amit a nagyhatalmak nekik ajándékoztak. Az István és a szabadosok zsinagógájának tagjai közötti – élet-halál küzdelemmé váló – vetélkedésben a *külső jelek szerint* a vádlók győznek. Hiszen sikerül kieszközölniük a halálos ítéletet. Ez Róma, az állam törvényei szerint nem jogerős, sőt még csak nem is törvényes. Nincs benne a császári helytartó szava, még kézmosástól kísérve sem. Mégis sor kerül a végrehajtásra, *István diakónust* megkövezik. Róma – vagy legalábbis az, aki Rómát, a hatalmat képviseli – olykor be is tudja hunyni a szemét. Főleg, ha megfizetik. Krisztus Urunk születése után 36-ig Poncius Pilátus a világbirodalom helytartója Júda földjén. Őt még egyszer nem lehet rávenni, hogy beavatkozzék a zsidók vallási vitájába. Neki elég volt egyszer beavatkozni, a Názáreti Jézus perében. De utódja, *Marcellus* 36 után készségesen biztosít szabad kezét a zsidók szellemi vezéreinek, s bizonyára nem ingyen, s nem önzetlenül. Behunyja – ha kell – mindkét szemét, s szabadon tombolhat a testvérháború.

A *külső jelek* ellenére mi nyilván azt mondjuk: győzött a vértanú. Testét megölheték a rádobott kövek, de lelke felett nem vehetett diadalt az ellenség. És kétezer éves diadalútját járja széles e világon a keresztyénység, amelynek ő volt az első mártírja. A *keresztyének vére mag* – hangzik a későbbi vallomás arról, hogy minden üldöztetés csak javára válik Krisztus Anyaszentegyházának, az evangélium terjedésének, Isten országa növekedésének. Ehhez a keresztyén öntudatunkhoz vigasztaló többletként járul az a történelmi tényekre alapozott meggyőződés, hogy keresztyén–pogány testvérháborúból, tatárdúlásból is feltámadt, Mohács után is magára talált, Nagymajtényt, Világost, aradi október hatodikát és pesti november negyedikét is túlélte és javára fordított a mi népünk.

Igénk azonban *többet* mond ennél. Az utolsó mondat rávilágít arra: honnan volt István hite és ereje. Ellenfelei *azért nem állhattak ellene a bölcsességnek*, mert nem magától, hanem *Isten Lelke által* szólt. A győztes nem István. A győztes nem az első századi

zsidóságnak az a csoportja, amelyik hittel elfogadta a Krisztusban felkínált kegyelmet. A győztes nem a világhódító misszió útjára rövidesen elinduló keresztyénség. A győztes nem az országát gazdaságilag és lelkileg annyiszor újjáépítő magyarság. A győztes *maga Isten!* A Benne bízokat pedig a jövőben is győzelemre segíti Isten örök kegyelme! Ámen.

Vincze Zoltán
Újtorda

Reménységben tartatunk meg

Alapige: Róma 8,24
Bibliaalvasás: 1Mózes 22,1–14

Az apostol egy különleges Igét bíz a lelkünkre: **reménységben tartatunk meg.** Ez az Ige a mindenkori ember jelenéről és jövőjéről, az életről szól. Annak hogyanjáról. Mi módon tartatunk meg, mi módon maradunk „életben” úgy, hogy készek legyünk a majdani örök életre is. Ez az ige tulajdonképpen egyik próbája is a keresztyén ember életének, hitének. Azért, mert felteszi a kérdést nyíltan és egyenesen neked és nekem, kedves testvérem: kész vagy-e reménykedni? Sarkítva ezt így is fel lehet tenni: kész vagy-e élni? Mert a 21. században való élet ezt jelenti: a mindennapok kihívásainak, próbáinak közepette meg kell állnunk a helyünket, készek kell legyünk ezekre, s ezt csak úgy lehet, ha kész vagyok remélni, bízni, Isten Igéjét elfogadva járnai életutamat.

Pál apostol ezzel az igével a 700 évvel korábban élt Ézsaiásra is tekint, aki Krisztus családfjáról ezt írta: „benne reménykednek a pogányok”.

Örömmel szólok erről a nehéz, ám mégis gyönyörű igéről. Csodálatos dolog az Istenbe vetett reménységről beszélni. De még csodálatosabb az Istenbe vetett reménykedő élet valóságait megélni.

A reménység élményét leginkább énekeink tudják kifejezésre juttatni, hiszen olyan üzenetet fogalmaznak meg, amit a próza eszközeivel kifejezésre juttatni lehetetlen. Tekintsünk zsoltáros könyvünkre: minden énekünk egy sajátos élethelyzetben született imádság. Akkor, amikor közösen énekeljünk, hogy „Egyedüli reményem, ó Isten, csak te vagy”, akkor érezzük, mekkora hit, erő szabadul fel. Mert az éli át igazán ennek a hitvallásnak a súlyát, akinek volt veszteni valója. Az a gyermek, aki elvesztette szüleit, vagy az a személy, aki elvesztette élete társát. Az ilyen veszteségen átment emberek valóban tudják, mi a remény és mi a reménytelenség.

1.

A mai ember máshol keresi a boldogulását. Hangzatos szavaktól cseng a világ: csak nálunk leled meg boldogságodat. Azt mondják, amit szívesen hallgatunk, ami szívünknek kedves, amit megvalósítva szeretnénk látni: kuruzslók és reklámügynökök egyaránt a lelki békességet, anyagi hasznot, egészséget kínálják. Végül keserűen ébredünk.

Az idősebb testvéreink, akik már több rendszerváltást is megélték, tudják, hogy mindenik rendszerváltást csodás ígéretek előztek meg: még egy pár esztendő, és minden a legnagyobb rendben lesz... Sokuknak azt kellett tapasztalniuk, hogy egész életük beváltatlan ígéretek halmazával telt meg, és igaz a költő megállapítása: földiekkel játszó égi tünemény, istenségnek látszó csalfa, vak remény a remény.

2.

De Istennek hála, a keresztyén ember életében egészen mást jelent a remény. Ez nem üres illúzió, nem tünemény, nem vágyálom, hanem az élet hétköznapijaiban megmutakozó valóság.

Ez látszott meg Ábrahám életében a Morijjá hegyén, amikor azt a parancsot kapta, hogy áldozza fel fiát. És amikor a fiú azt kérdezte, hogy hol az áldozati állat, akkor Ábrahám bizalommal tudta mondani, hogy Isten majd gondoskodik az áldozati állatról, fiam.

Ez mutatkozott meg Dávid életében is, hiszen a filiszteus Góliáttal való küzdelemben nem erőtlén ábránd, hanem szilárd bizalom mutatkozott meg. Maga mondja: annak az Istennek a segítségével indulok ellened, akit te gyalázol, és aki még ma győzelemre visz engem.

Ez mutatkozott meg Mózes és Józsué életében, akiknek Isten megígérte, hogy népet a szabadulás felé fogják vezetni, annak ellenére, hogy túlerővel, veszélyekkel és sivataggal kell megküzdeniük.

Ez mutatkozott meg az agg Simeon életében, aki a templomban való több évtizedes várakozás után, mikor karjaiba veszi a megszületett Úr Jézus Krisztust, így szól: most bocsátd el Uram a te szolgádat békével, mert látták az én szemeim a te üdvösségedet.

A reménység tehát szó szerint a kézzelfogható valóság elemeiből tevődik össze: Ábrahámnál az áldozati állat megjelenésével, Dávidnál a legyőzött filiszteus fejével, Mózesnél és Józsuénál a megígért Kánaán birtokba vételénél, Simeonnál a karja közt megjelenő újszülött Krisztus képében.

3.

Sokan mondanák rögtön, hogy ezek mind nagy emberek voltak, kiválasztott személyek, akik különleges adományban részesültek. De mit tegyek én, aki mindent elvesztettem? Mit remélek én, aki ha nagy ritkán kinyitom a Bibliámat, alig értem, mi van benne, és még a kikutatott igazságok között is gyakran csak ítéletet látok?

Íme, itt a megoldás! Úgy éljünk, mint Ézsaiás próféta, akit Pál apostol így idéz: „Lészen a Jessének gyökere, és aki felkel, hogy uralkodjék a pogányokon: őbenne reménykednek a pogányok. A reménységnek Istene pedig töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hivesben, hogy bővüljétek a reménységben a Szent Lélek ereje által.” (Róm 15,12–13) Azzal a hittel, hogy van Megváltó Krisztusom, aki értem is szenvedett, hogy bevezessen Isten nagy családjába. De vallhatjuk a Heidelbergi Kátéval is: „hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok.”

Ezt az élményt és hitvalló öntudatot vigyük át egyik napról a másikra, egyik átvirrasztott éjszakából a másikba, egyik betegágytól a másikig. Isten nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen... és örömmel kövesse az ő életre vezető Igéit.

Egyszerűen csak azt kell tennünk, hogy az élet apró eredményeiben, mindennapi, apró sikereiben meglássuk: Isten által lett. Mindenem, amim csak van: eredmény, öröm, nehézség, az arra való gyógyír mind Istentől van. Amit már elértem, lássam be, valamikor csak reménység volt, íme, ma valóság! Megéri életemet erre a reménységre építeni, így biztos úton fogok haladni életem minden napján.

4.

Nemsokára beindul a nyári időszak. A bölcs háziasszonyok tartalékokat készítenek a téli ínséges időkre. Jó lenne, ha a hittel, bizalommal, megbocsátással, örömmel és

reménnyel is így lenne! Hadd legyen ez az istentisztelet erőforrás a napi harcok idejére, a vívódások óráira, a veszteségek perceire! Hadd legyen mindenünk a Krisztusunk! – És amit lát, megtapasztal az ember, miért is remélje azt – hiszen valóság lett már! Isten Igéjének valósága így igazítja helyre látásunkat, világképünket. Most, a Biblia évében vegyük kézbe Isten Igéjét! Legyen ott a megterített asztalainkon. Hangozzék Isten szava, váljék cselekedetté, mert reménységünk forrása kiapadhatatlan, hiszen boldog, aki olvassa e könyv beszédeit. De még boldogabb, aki cselekszi is az élő és feltámadott Krisztus szavait. Ámen.

A Biblia néhány képe az egyházzól

A Biblia néhány képe és utalása segít megvilágítani, mi fejezi ki az egyház lényegét:

- Legyen bárka, vegye oltalmába az életet, óvja és védje minden özönvízzel szemben.
- Legyen templom, foglalja imájába a világot, és „fogja szaván” Istent, őrizze meg nyugalmát, az imádást és a liturgiát.
- Legyen úton, vándoroljon át a pusztán, hogy elérje az új földet, az új látóhatárt, az új életet.
- Legyen szőlőskert, Isten kedvenc területe, Isten oázisa, Isten kincse, ékszere, hogy növekedhessék a remény.
- Legyen számár, azaz Isten hátságállata, hogy menekülni is tudjon minden kor Heródesei előtt.
- Legyen pásztor, azaz őrizze és óvja az életet.
- Legyen hajó, azaz megrakodva olyan drága rakománnyal, mint az igazságosság és a szabadság.
- Legyen város, szilárd falakkal, de nyitott kapukkal a menekültek számára, akiknek menedéket nyújt, s akiket megoltalmaz.

Mindezek apró, de egyúttal óriási képi és lényegi modelljei az egyháznak, s ezek sorát lehetne folytatni. Sok más is létezik. De nem az a kérdés, hogy az általam ismert egyház ilyen-e, hanem az, hogy kész vagyok-e így vagy hasonlóképpen egyházat alkotni, egyház lenni.

(Peter Spangenberg: *Kicsinyek nagy kérdései*. Kálvin Kiadó, Bp. 2004.)

Prédikáció tanévzáró istentiszteletre

Szentgyörgyi Zsombor Mihály
Kézdivásárhely

A bizalom ajándéka

Alapige: Jeremiás 39,18
Bibliolvasás: Márk 10,13–16

Kedves Testvéreim, Tanárok, Diákok!

Június van és véget ért egy újabb iskolai év. Amikor szeptemberben a csengő hívogatóására elkezdődött a munka az iskolában is, bizonyára sokan nem gondoltuk, hogy ilyen gyorsan leperegnek az előttünk álló hónapok. Az egész iskolai évben, ha oda figyeltetek, akkor észrevehettétek, hogy az iskola csengőjének és a templomi harangok hangjának mozgósító ereje volt mind a felnőttek, mind a diákok részére. Ezek a külső hangok is elindíthattak bennünk egy olyan belső hangot, amely munkára, feladatra, helytállásra, felelősségre, következetességre és Isten iránti engedelmességre indított. Valamikor a templom és az iskola egyet jelentett, de a mai modern időkben bizonyára hibát követünk el, ha a templom nem lesz a tanítás helye is, és az iskola nem tartja meg imádságos jellegét is. Az igehirdetés és a tanítói tiszta, a szószék és a katedra szinte azonos funkciót kell betöltsön. Isten a templomra és az iskolára lényegileg ugyanazt bízta: „az Ige hirdetését” Nem hiába hangsúlyozta a nagy reformátor, Luther Márton az ifjúság nevelésének fontosságát, amikor azt mondta: „ha a török elleni háborúra egy forintot adunk, akkor az ifjúság nevelésének ügyére legalább száz forintot kell adnunk”. Isten nevelő szeretetéből nőtt ki a templom és nőttek ki a templom közelségében és közösségében az iskoláink. Az Isten Szentlelke által a reformációban megújított szellemiségből eredt, hogy a hit és a tudomány nem állt élesen szembe, hanem a tudomány eredményét olyan ismeretnek kell tartanunk, amit áldásként kell értékesíteni az emberi lélek számára.

Az egykori, de a mai református egyházi iskolák célja sem más, mint a jó keresztény és az emberséges ember képzése és nevelése, aki tudja, hogy táalentumait sáfárságra kapta és ezáltal azt a feladatot, hogy az Isten által nyújtott lehetőségekkel jól gazdálkodjon és szolgáljon. Ezen szempontok alapján válhatnak gyermekeink, ifjaink jó keresztényénné és öntudatos magyar emberekké. Ezért nem szabad sajnálnunk az áldozatvállalást sem az iskoláink, sem a diákotthonaink fenntartásától, legyen szó akár Kézdivásárhelyről vagy éppen Szacsváról, mert Isten figyelmeztet: „áron is megvegyétek az alkalmakat”.

Anyaszentegyházunknak vezetői és tagjai az iskolában mindig egy olyan „veteményes kertet” kell lássanak, amelyet minden körülmények között óvni, védeni, szeretni szent kötelességünknek kell tartanunk. Nem szabad elhanyagolnunk az iskolai oktatás mellett a gyülekezeti vasárnapi iskolát és a vallásórákat sem, mert ezeken az alkalmon még inkább kidomborodik a gyülekezetépítő szerep. Az igazi kultúra és az élő hitből fakadó vallásosság egymással összetartozik, együtt jár, mint két testvér.

Soha nem mondhatunk le arról az igényről, hogy gyermekeink ráébredjenek arra, hogy ők Isten kiválasztottjai. A hitben élő fiatal nem fordít hátat társainak, hanem együtt örvendezik velük és felelősséget is érez irántuk. Kellő gyöngédséggel és szeretettel kell viseltetnünk az Isten családjának kicsinyeivel szemben. Jól emlékszünk arra a történetre, amikor gyermekeket vittek az Úr Jézushoz, azzal a céllal, hogy őket megáld-

ja. Nem mindenki értette ezt az igyekezetet, sőt a tanítványok meg is dorgálták azokat, akik Jézushoz vitték a gyermekeket. Jézus, amikor ezt látta, nem helyeselte, sőt haragra gerjedt, mert Ő szerette a gyermekeket is. A tanítványok nemcsak Jézust bántották meg, hanem azokat a felnőtteket is, akik igazi szülők módjára cselekedtek és hittek abban, hogy a gyermekek Jézussal való találkozása, az áldás vétele következtében majd egész életükben boldoggá teszi őket.

Az Úr Jézus gyermekként született e világba, Ő mindig együtt érzett a gyermekekkel, sőt biztatta, biztatja a felnőtteket: „engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa”

Gyermekeinké az „El-jövendő” Ne akadályozzuk őket, sőt segítsük, hogy az Úr áldásában nőhessenek fel. Az Isten Krisztusban közölt kegyelme által tudunk igazán meggazdagodni már gyermekkorban, hogy az elvezessen minket az örökkévalóságához. Krisztus már életünk kapujában akar velünk találkozni. Nem azért, hogy kérjen valamit, hanem hogy megtanítsa arra, hogy ne akarjunk önmagunktól semmik sem lenni, hanem hogy Ő lehessen mindenünk. Krisztus soha senkit vissza nem utasított, el nem küldött magától, hanem báránykát, mint a jó pásztor, az ő ölében, karjai védelmében szeretné hordozni.

Mit gondolsz, a te gyermekednek, vagy eljövendő gyermekednek van-e, lesz-e szüksége arra, hogy az Úr Jézus karjaiba vegye, vigyázzon rá, felkészítse az Életre? Ő maga az Út, az Igazság és az Élet, rajta keresztül mehetünk az Atyához mindnyájan. Önmagától senki meg nem igazul és a jó úton meg nem maradhat. Mindnyájan a test szerinti élet, a törvény átka alól fel kell szabaduljunk, hogy új életet nyerjünk Isten Szentlelke által. Isten az Ő lelke által az újjászületés örömeiben akar részesíteni, hogy soha ne legyünk reményvesztettek, hanem vele együtt jussunk győzelemre, megelégedésre, beteljesedésre.

Fontos kérdése kell hogy legyen a mi életünknek az, hogy szeretjük-e eléggé a gyermeket, gyermekeinket. Mi magunk tudjuk-e legeltetni az Úr megbízása és elvárása szerint gyermekeinket. Ha át tudjuk látni ezen a téren észlelt hiányosságainkat, akkor ébredjen fel erőteljesen bennünk az igény arra nézve, hogy a templomban, az iskolában és a családban Krisztushoz vigyük gyermekeinket, hogy Ő szoktassa, nevelje és irányítsa őket a naponkénti imádkozásra és a bec sületes helytállásra.

A kisgyermek aláztatosan meghajol Krisztus előtt, nem is álmodozik érdemszerzésről. Úgy nyílik ki az evangélium magva előtt, hogy az mint szent lehetőség, tartalék, biztosíték ott marad élete folyamán minden eseményben. Ha elmarad az evangélium magvának elültetése az egyházban, az iskolában, a családban, akkor nem csodálkozhatunk, hogy a világ konkoly magvai erőre kapnak és pokoli helyzeteket produkálnak! A hitre való jutás elmaradásának egyenes következménye a gyümölcsöző élet kiaszása, a gyümölcsfa kiégése-kiszáradása, amivel már nincs amit kezdenünk.

Tanévzáró istentisztelet alkalmával megkérdezi tőlünk a mi Urunk Istenünk, aki a Kezdet és a Vég, az Alfa és az Omega, azt, hogy hogyan használtuk ki az eltelt iskolai évet. Mi magunk jutottunk-e közelebb a kegyelem Urához és segítettük-e a ránk bizottakat az Istennel való találkozásra? Át tudjuk-e érezni kellőképpen minden befejezés-kor, hogy ott van a kezdet, és minden induláskor, hogy ott van a vég? Minden sokszor oly bizonytalannak tűnik és érezzük azt, hogy nincs elég megtartó erő számunkra. Az Istenbe vetett bizalom azonban mindent megváltoztat. A küzdő meglátja ott elől a győzelem lehetőségét, a reménylett dolgok valósággá válnak számára. Bárcsak mindig ezzel az erős hittel élhetnénk, és azzal a szent bizonyossággal, hogy aki az Úrban bízott, soha nem csalódott és nem is fog csalódní.

Istennek gondja van az övéire. Az a mindent eldöntő kérdés, hogy te az Övé vagy-e már, vagy sem? Ne engedd, hogy életed a véletlenszerűségek kénye-kedvének legyen kiszolgáltatva. Állj meg erősen azon a fundamentumon, amelyet Isten neked készített. Térj rá minél hamarább a Krisztusban mutatott útra, amely reményteljes és biztonságos. Várjad az Urat, aki szabadításával érkezik egész életeden át. Ne feledjük a vakációra készülve sem, hogy akik az Istent szeretik, azoknak egyaránt minden javukra szolgálnak.

Bízunk Isten szabadításában, aki ajándékait nem vonta és vonja meg tőlünk, és a neki engedelmeskedőket megőrzi az örök életre. Ámen!

Konfirmáló gyermekek szüleinek, nagyszüleinek

A következőkben Johannes Rau egykori német tartományi miniszterelnök, majd az NSZK államelnöke rövid Biblia-magyaroztatást közöljük, amelyet *Szeresd Istenedet!* címmel 2005-ben, Hannoverben tartott. A konfirmáció időszakában különösen, de mindenkor igen figyelemreméltó szülőknek, különösen az apáknak és a nagyszülőknek, különösen a nagyapáknak. Az írás megtalálható az Ökumenikus Tanulmányi Központ kiadásában megjelent *A Biblia és a politikus* c. kötetben.

Olvassuk el: 5Móz 6,4–7.20–24

Ernst Lange protestáns teológus, aki a háború után mindenki másnál erősebben befolyásolta a gyakorlati teológiát, 1958-ban vetette papírra a fenti bibliai versekre vonatkozóan a következőket:

„Mint felnőtt ember, akinek gyermekei vannak, mindenekelőtt benső szégyenkezéssel olvasom ezt a textust. Mert ez a beszélgetés szülők és gyermekek között, amelyről ebben szó van, ez a hittel kapcsolatos társalgás, ma már alig jöhet létre. Gyermekeink nem kérdeznak bennünket, vagy ha igen, akkor alapjában véve elutasítóan teszik. Némelyek azzal dicsekednek, hogy mindent elkövettek a keresztelekor tett fogadalmuk betartása érdekében és gyermekeiknek hitben való nevelése céljából. De a modern világ befolyása olyan erős, hogy a keresztyén nevelés nem veheti fel vele a versenyt. Ami pedig a vallásoktatást illeti, messze nem kielégítő.

Egyszerűen el kell fogadni, hogy a családi élet súlyos válságba került. Ámde ezzel nem változtatjuk meg a keserű tényt, hogy nemzedékek között nincs beszélgetés és az a konfirmáció, amelynek során a fiú az apát annak hite felől kérdezi és az apa Istenben bízó személyes hitvallással válaszol, nem történik meg.”

Nekem – Istennek hála – más tapasztalatom van, mert beszélgetek gyermekeimmel és számos fiatalal is. Az idősebbek tapasztalatai iránt növekszik az érdeklődés. Reménységeik, meggyőződésük és hitvallásuk, életútjuk a fiatalokat foglalkoztatja. Én ezt mindig áldásként élem meg.

Amikor gyermekeim azt kérdezik, hogy bírtam ki némelykor életem kétséges napjait és eseményeit, vagy azt, ami csodálatos élmény volt, akkor mindig kész vagyok nekik válaszolni. Amikor kérdezik, hogy mit hagyhat nekik örökül az én nemzedékem, akkor ezt válaszolom:

Mondjátok el gyermekeiteknek, életük Isten akaratának gyümölcse. Mondjátok el nekik, életkedvük Isten gondviselésének áldása.

Mondjátok el nekik, kétségeikben hordoz benneteket a teremtő Isten ereje. Mondjátok el nekik, mindig az ősök vállain állunk.

Mondjátok el nekik, történelmünk és hagyományaink ismerete nélkül nem lehet igazi emberi jövőt építeni.

Mondjátok el nekik, benső lelki otthon nélkül nem lehet hazuról kimozdulni. Mert, aki sehol sincs otthon, annak nem lehet szomszédja.

Mondjátok el nekik legeslegutoljára, az újrakezdés állandó készsége olyan életforma, amely a földi és a másik élet közötti időszakot komolyan veszi.

Lectio continua

Surányiné Réti Katalin
Szabadka

Ábrahám elhívása

Alapige: 1Mózes 12,1
Bibliáolvasás: 1Mózes 12,1–9

Nemrég egy sorozatot kezdtünk el, melyben a legismertebb, legfontosabb ószövetségi történeteket szeretnénk feldolgozni, s egyben keresni általuk Isten üzenetét számunkra, a mai ember számára. Szó volt már Káin és Ábel történetéről, Noé bárkájáról, Babel tornyáról és most eljutottunk az ún. Ábrahám-történetekhez, ahol szeretnénk kicsit jobban elidőzni, mert ezzel az emberrel nagyon sok minden történik, szinte teljes életét végigköveti a Szentírás: vándorlását, házasságait, gyermekei születését, hitének próbatételét, unokatestvérével, Lóttal való kapcsolatát, bűneit, tévedéseit és a végén haláláról is szó esik. Érdekes, hogy Ábrahámot három nagy világvallás is nagy tiszteletben tartja: egyfelől a zsidók és a keresztények, másfelől az iszlám, az arab világ is, hisz Ábrahám egyik fiától, Izsáktól származnak a zsidók, másik fiától, Izmáeltől pedig az arabok. Amikor eljutunk majd ehhez a történethez látni fogjuk, hogy miként is született meg ez a két gyermek és miért van az, hogy a két fiú leszármazottjai között mind a mai napig háborúskodás folyik. Sajnos, naponta látjuk a tévé hírcsatornáin keresztül, hogy nincs megegyezés: kié is Kánaán, a mai Izrael földje, kinek is adta Isten, hogy is kellene felosztani, hogy mindkét félnek jó legyen?

De idői sorrendben most még nem tartunk ott, hogy Ábrahámnak gyermekei lennének, sőt azt olvassuk a 11. rész végén, hogy amikor Ábrám, mert akkor még az volt a neve, és szűk családi köre elhagyta szülőföldjét és vándorolni kezdtek, akkor felesége, Szárai meddő volt, úgy tudták, hogy nem lehet saját, vér szerinti gyermekük.

Ha egy nem hívő ember olvasná ezt a történetet, talán azt mondaná, hogy ebben a történetben bizony nincs semmi különleges: egy egyszerű pásztoremberről, Ábrámról, Ábrahámról szól, akinek a vándorlás lételeme volt. Hisz hogyha nem vándorolt volna gazdag nyájával egyik legelőről a másikra, akkor éhen haltak volna úgy az állatok, mint Ábrahám családja. Első hallásra tehát nincs semmi különleges ennek az embernek az életében, tette, amit tennie kellett, amit a nomád életforma megkövetelt, amit több százan tettek még rajta kívül az akkori Mezopotámia területén. És mégis van valami nagy titok ennek az embernek az életében, valami óriási plusz, valami nagy áldás, ami megkülönbözteti őt az összes többi pástortól. Ez pedig az, hogy **Ábrahám Isten szavára indul el**. Gondoljunk csak bele ennek az embernek a helyzetébe: egyfelől ott van a jól megszokott környezete, ahol eddig élt, rokonai, akikre számíthat, akiknek körében biztonságba érezheti magát, másfelől ott van Istennek a felszólítása, hogy induljon útra, hagyja el ezt a földet, mert Istennek más tervei vannak vele: új földre viszi, nagy néppé teszi és áldás lesz sokak számára. És Ábrahám elindul... Nem is tudja pontosan hova, csak elhiszi és lépésről lépésre követi Istennek ígéretét. Nem hiába nevezik Ábrahámot a hit atyjának, mert valóban nagy hite kellett legyen, hogy ezt a lépést meg tudja tenni. És bizalom, bizalom Istenben, hogy amit Ő mond, ahova Ő vezet, amit ő tervez felőlem, az nekem jó lesz.

De vajon hogy függ össze ez a történet a mi életünkkel? Nagyon is összefügg. Valaki egyszer azt mondta, hogy egy gyermeknek eszébe sem jut, hogy ne egye meg azt az

ételt, amit az édesanyja tesz elébe, hiszen bízunk az édesanyjában, hogy az az étel nem romlott, nincs megmérgezve és nem ártalmas számára. Vajon mi tudunk-e annyira bízni Istenben, a mi édes jó Atyánkban, hogy hasonlóan cselekedjünk, hogy amit mond nekünk, azt meg is tesszük? Persze, Isten nem mindenkitől kéri azt, hogy hagyja el szülőföldjét és induljon el egy másik földre, de még akár ez is megtörténhet. De ha jól fülelünk, akkor meghalljuk, hogy naponta üzen, kér tőlünk „apróbb” dolgokat: pl. légy ma kedvesebb, segíts ma valakin, légy elnézőbb, bocsáss meg valakinek, mutasd ki jobban a szereteted a családotd felé. Vajon van-e bátorságunk megtenni, vagy nem változtattunk semmin és minden marad a régiben, ahol ugyan érezzük, hogy nem jó már igazán senkinek, de legalább ismerős, legalább már megszoktuk a rosszat. Istenre hallgatni, bízni benne, változtatni helyzeteken, elindulni új irányba, amit még nem ismerünk, sohasem könnyű. Sokszor lelki tusakodással, harccal jár, talán Ábrahámnak is volt néhány álmatlan éjszakája, mielőtt rászánta magát az indulásra, de végül is elindult. Cserébe pedig kap egy óriási dolgot: Isten áldását. Azt mondja Isten neki: megáldalak téged és utódaidat, te magad is áldás leszel sokak számára, sőt azokat is megáldom, akik jót tesznek veled, akik segítenek majd téged, akik viszont akadályoznak és átkoznak, azokat megátkozom és nem tudnak majd ártani neked.

Hogy is van, testvéreim, ez az áldás és átok dolog? Rengeteg téves elképzelés van erről a témáról. Vannak, akik szentül hiszik, hogy bizonyos jószok, kuruzslók meg tudnak átkozni embereket, és ha fizetnek, akkor megátkozzák az ellenségemet vagy a szomszédomat, aki rosszat tett nekem. Ez egy nagyon veszélyes játszma. Az ördög kitűnően tudja manipulálni azokat, akik ilyesmibe keverednek, és még az a kevesebb, hogyha csak jó nagy pénzüsszeget hagyunk ott, de gyakran tragédiákba is torkollik a dolog. Sajnos, épp a napokban kaptam a hírt, hogy a szülőfalunkban egyik távolabbi rokonunk, egy középkorú asszony megmérgezte magát. De nem itt kezdődött ennek a családnak a tragédiája, hanem ott, hogy a mindig vidám és dolgos nagyfiúk valamilyen okból depressziósok lettek, nem ismerték fel a betegséget, nem kezeltették, és a fiú mérget ivott és meghalt. Az édesanya nem tudta ezt elfogadni, hanem fejébe vette, hogy valamilyen szomszédjuk valami föld miatt megátkozta a családot és biztos, hogy ezért történt a tragédia. A falu, a tiszteletes úr, mindenki próbált melléjük állni, lebeszélni erről, hogy ne az átokba, hanem Istenbe higgyenek, ott keressenek vigaszt, de ők rendületlenül hittek ebben, ortodox pópákhoz kezdtek el járni, hogy feloldják az átkot. Végül semmi nem oldódott meg, nem talált az anya megnyugvást és ő is mérget ivott. Nagyon-nagyon szomorú eset. Nagyon veszélyes dolog arra gondolni, hogyha bármilyen próbatétel is ér, hogy valaki rosszat akart nekünk, netalán megátkozott. Hisz ki az közülünk, akit soha semmiféle próbatétel, nehézség nem ért? Tudnunk kell, hogy azok, akik Isten közelében élnek, védve vannak, azokon semmiféle ilyen praktika nem fog és nem is kezdenek el egyből hinni mindenféle butaságnak. Azok viszont, akik nincsenek Isten védősugarában, azokat a Sátán könnyen elrabolja, és kiszolgáltatja őket saját hiedelmiknek és félelmiknek, aminek soha nincs jó vége.

Ábrahámnak viszont Isten áldást ígér. És nekünk is. Mikor leszünk tehát áldottak? Ha megmaradunk Isten közelében, ha igyekszünk neki engedelmessé válni, szerinte élni. És ez az áldás a környezetünkre is kiszugárzik. Milyen egy áldott, jó lélek – szoktuk mondani egy-egy emberre, akin valahogy megérezzük, hogy vele van Isten, hogy segíti. És milyen szép a köszöntésünk is: *Áldás, békesség!* Áldást kívánunk egymásra, és az istentiszteletünk is áldással zárul: kérjük Isten áldását. És Jézus is azt tanácsolja, ha esetleg átkoz is téged a te ellenséged, te ne átkozd vissza, inkább áldd meg, szakítsd meg az átkot.

Vajon mi tudunk-e áldást közvetíteni? Mennyivel másabb, ha Isten vagy a környezetünk azt mondja rólunk, hogy ez az ember *áldott*, mintha azt, hogy *átkozott*... Ugye senkinek sem mindegy... De ahhoz, hogy áldássá, és ne átokká legyünk családunk, környezetünk számára, nekünk is vennünk kell Isten áldását.

Ábrahám így kezdte el és így folytatta vándorlását, hogy tudta: nem egyedül boylong, hanem vele van Isten és az Ő áldása kíséri.

Mi is vándorok vagyunk ezen a földön, s ha őszintén el tudjuk mondani, hogy *Velem vándorol utamon Jézus*, akkor tudhatjuk, hogy mi is az Ő áldásával indulunk, haladunk és érkezünk meg majd egykor, ha lejár vándorlásunk ezen a földön. Ámen.

Szövetségkötés Ábrahámval és velünk

Körülmetékedés – keresztség

Alapige: 1Mózes 17,23

Bibliailvasás: 1Mózes 17,1–19

Elkezdett sorozatunkban az ún. Ábrahám-történeteknél tartunk. Múlt vasárnap halottunk Ábrahám nagy hitéről, aki elhitte Istennek, hogy saját gyermekét, vér szerinti utódot fog adni neki és feleségének, bár elég idősök voltak már, de ugyanakkor szó volt Ábrahám és felesége hitének megingásáról is, amikor nem győzték kivárni Isten ígéretének beteljesülését, ezért Szárai egyik fiatal szolgálóleányát küldte be férjéhez, amely kapcsolatból Izmaél született, aki nem más, mint a mai arab nép ősatyja. A két nép: a zsidó és arab nép bár testvérnép, sajnos azóta is állandó konfliktus, háborúskodás van közöttük, hogy kié is valójában a Szentföld, Kánaán földje, kinek is adta azt Isten.

Mai történetünk arról szól, hogy Isten **szövetséget köt** Ábrahámval és utódaival. Meg fogjuk vizsgálni, hogy **mi is valójában a szövetség**, milyen **ígéretet** kapcsolódunk hozzá Isten részéről, ugyanakkor milyen **feltételeket** szab Isten Ábrahámval és utódaiknak, és mi a szövetség **külső jele**. De nem maradunk csak ennél az ó szövetségnél, ennél a régi szövetségnél, ami Jézus előtt volt, hanem meg fogjuk vizsgálni, hogy mi is az az új szövetség, ami már reánk vonatkozik, amit Isten velünk akar megkötni?

Testvéreim, **szövetséget** két vagy több ország szokott kötni, vagy városok, gyülekezetek, éspedig azért, mert úgy érzik, hogy többen sokkal erősebbek. Adnak is egymásnak, kapnak is egymástól és ezáltal mindannyian többek lesznek, gazdagodnak. A házasság is egy szövetség, mert ahogy az Ige mondja: *Jobban boldogul a kettő, mint az egy; Ha az egyik elesik, a másik felemeli; Ha az egyiket megtámadják, akkor ketten állnak ellen.*

Így kötött Isten is szövetséget egy családdal: Ábrahámval és utódaival. Hogy miért épp őket választotta ki, nem tudjuk. Láthatjuk, hogy Ábrahám sem volt tökéletes, többször is megbotlott, vétkezett, mégis így volt kedves Isten előtt, hogy épp Őt és utódait válassza ki, és az Ő döntéseivel mi nem vitatkozhatunk. Bármennyire is szálka sokak szemében is a zsidó nép, bármennyi hibát is elkövettek azóta, akkor sem változik az a tény, hogy ők Isten ószövetségi választott népe. Ők a mi nagyobb testvéreink, hisz azóta Jézusban minden nép, aki elfogadja Őt, választott nép lett. A történelem folyamán rengeteg csapás érte a zsidó népet: szétszórattak a világ minden tájára, megszűnt a saját országuk, majd jött a holokauszt, de a maradék mégis megtartották és újraalapították Izrael országát. Konkrétan mutatja még a történelem is, hogy Isten ígérete, amit egykor Ábrahámval tett, nem változott:

„Neked adom és utódaidnak a földet, ahol jövevény vagy, Kánaán egész földjét birtokul örökre.”

A szövetség egyik ígérete tehát az volt, hogy az övék lesz az a föld, ahol most is élnek, a másik pedig az, hogy megszorítja Ábrahám utódait és velük lesz Isten, megáldja és védelmezi őket. Ennek jeléül új nevet is kapnak, így lesz Ábrámból Ábrahám, Száraiból pedig Sára.

De egy szövetségekötésnek nemcsak ígéretei, hanem feltételei is vannak. Egy szövetség nem sokat ér, ha csak egyik fél írja alá és csak egyik fél tartja be. Ábrahámtól is azt kéri Isten, hogy járjon Őelőtte, azaz ne hagyja el Őt és legyen feddhetetlen, azaz engedelmeskedjen az Úr törvényeinek. Amíg a feltételeket mindkét fél betartja, addig a szövetség működik, akárcsak két ember között a házasságban. Amint azonban az egyik fél már nem veszi komolyan azokat az ígéreteket, amelyeket tett, inogni kezd az egész és sajnos előbb-utóbb felborul. Ezért mindig nagyon komolyan kell vennünk azokat az ígéreteket, amelyeket teszünk mind a konfirmációnkor, mind gyermekünk keresztlőjekor, mind pedig a házasságkötéskor. Szavaink, ígéreteink ne legyenek csupán üres, könnyelmű szavak, mert Isten számon kéri egykor tőlünk.

Visszatérve Ábrahámra, Isten azt is kéri tőle, hogy a megkötött szövetségnek legyen egy **külső jele** is: a körülmetélkedés, ami azt jelentette, hogy a nyolcnapos kisfiúk szeméremtestének az előbőrét lemetszették. Körül kellett metélni minden férfit a rokonságból, még a pénzen vásárolt szolgálkat is, akik ezentúl családjaikkal együtt mind Isten szövetségéhez tartoztak, Isten védelme alatt álltak. Számunkra, akik ma már megkereszteljük és nem körülmetéljük a kisgyermekeket, talán kicsit furcsa szokásnak tűnik a körülmetélkedés. De egész biztos, hogy abban a korban és azon meleg, sivatagos éghajlati körülmények között, ahol ezek az emberek éltek, ennek a szokásnak egészségügyi okai is voltak. Nemrég olvastam valahol, hogy a zsidó nők körében szinte teljesen ismeretlen a méhnyakrák, holott mifelénk annyi nő meghal ebben a betegségben. És mindez azért van, mert a zsidó férfiak mind a mai napig körül vannak metélve és náluk nem terjed ez a betegség. Isten tehát ezzel a rendeléssel is védte a családokat, védte az életet, védte az Ő népét. És még egy fontos üzenete van annak, hogy a szövetségekötésnek **külső, látható jele** is volt, nevezetesen az, hogy mindenki előtt felvállalták, hogy ők kihez is tartoznak. Manapság sokat szoktak arról vitatkozni, hogy fontosak vagy nem fontosak a külsőségek. Pl. fontos-e templomba járni, amikor szívemben úgyis hiszek és ott-hon is tudok imádkozni? Vagy fontos-e nyilvánosan házasságot kötni, amikor két fiatal úgyis szereti egymást? Mit adhat hozzá az a darab papír? Vagy fontos-e megkeresztelni gyermekeinket, hisz mit számít az a pár csepp víz?

Valóban, ezek a dolgok akár ki is üresedhetnek. Ha csak megszokásból tesszük őket vagy azért, hogy a szomszéd meg ne szóljon, akkor az egész csak nyűgös ceremónia lesz. De ha úgy gondolkodunk, hogy én bizony mindenki előtt: Isten és ember előtt felvállalom azt, ami bennem van, azt, amit érzek a párom iránt, azt, amit hiszek, akkor mindjárt másképp látjuk ezeket a külső jeleket. Ugye a szülők is nemcsak érzik mélyen a szívükben, hogy mennyire szeretik gyermeküket, de ölelésükkel, simogatásokkal, puszikkal, cselekedetekkel ki is fejezik azt – és ez is a helyes. És jó, ha a párunk iránt érzett szeretetünket is kifejezzük valamiképp: a jegygyűrűvel, talán egy szál virággal, egy jó étellel, kedvenc süteményével, kisebb-nagyobb figyelmességekkel, hogy az a másik tényleg érezze, ami mélyen bennünk van. Hát akkor Isten iránt érzett szeretetünket hogy ne fejeznék ki? Úgy fejezhetjük ki, hogy megkereszteljük gyermekünket, hogy hittanórára hozzuk, hogy adakozunk, hogy templomba járunk, hogy úrvacsoráznak és számtalan más módon. Ha sehogy nem tudjuk kifejezni, félő, hogy nincs is bennünk semmi, amit ki tudnánk fejezni...

És ahogy a keresztségről kezdtünk beszélni, már át is tértünk az Újszövetségre. Isten Jézusban új szövetséget kötött az emberiséggel. Egy új időszámítás kezdődött: Kr. e. és Kr. u. – még a történelem is jegyzi. Jézus előtt csupán egy nép volt a választott nép. Jézus után viszont minden nép választott nép lehet, aki elfogadja őt. A mi magyar népünk is lehet Isten választott népe, ha kell még neki az isteni értékrend. A szövetség külső jele már nem a körülmetélkedés, hanem a keresztség, a tiszta víz, amely Jézus érettünk kiomló drága vérével jelképezi, az Ő nagy szeretetét, hogy még meghalni is képes volt értünk.

De akárcsak régen, Istennek ma is vannak feltételei irányunkban, hogy az Ő szövetsége valóban érvényes legyen, hisz emlékezzünk, két aláírás kell, hogy egy szerződés tényleg érvényes legyen. A keresztségben úgymond aláír Isten, Ő az első, Ő a kezdeményező, de ha felnövünk, nekünk is dönteni kell: Isten mellett, vagy Isten nélkül akarunk-e élni. Akárhogy is döntünk, Ő a döntésünket tiszteletben tartja, de nagyon fáj a szíve értünk, ha közömbösekké vagyunk vagy ha nemet mondunk, mert akkor kilépünk az Ő szövetségéből. Hiába kapaszkodik Isten utánunk, ha mi nem kapaszkodunk belé.

Valahányszor megkeresztelünk egy kisgyermeket, a szülők, keresztszülők ígéretet tesznek, hogy ebben a kapaszkodásban, ebben a keresésben segíteni fogják gyermeküket. Így legyen, ebben adjon az Úr erőt és bölcsességet minden gyermeket nevelő szülőnek, nagyszülőnek, keresztszülőnek, rokonnak, pedagógusnak, hitoktatónak, mert nagy kincs: a jövő bizatik ránk. Ámen.

Izsák születése

Alapige: 1Mózes 21,1–8

Bibliaolvasás: 1Mózes 18,1–14

Elkezdett sorozatunk keretében az ún. Ábrahám-történeteknél tartunk, amely keretében végre eljutunk a várva várt utód, Izsák megszületéséhez.

A történet egy megszokott, meleg nyári nappal kezdődik, amikor Ábrahám és Sára a nagy meleg elől sátruk hűvösébe húzódnak. Egész biztos, hogy nem számítottak vendégekre, de egyszer csak mégis három váratlan vendég jelenik meg sátruk bejárata előtt, három ismeretlen férfiú, akikről csupán később derül ki, hogy tulajdonképpen angyalok voltak, Isten hírvivői, Isten követői.

Ábrahám fokozatosan jön rá, hogy kik is ezek az emberek, amikor olyan dolgokat mondanak el és ígérek meg neki, amiről idegenek nem tudhattak. Hisz ki is tudhatta más, mint egyedül Isten, hogy milyen nagy bánat is van Ábrahám és Sára szívében, hogy egyre csak telnek felettük az évek, de gyermekük csak nem születik... Fájó titkaikat sokszor mi sem szoktuk kitergetni az emberek előtt, mert úgy gondoljuk, hogy ezt más ügysem értené meg, ezt más ügysem tudja átérezni. De milyen jó, hogy Isten tudja és átérzi, úgy, ahogy ezt a házaspárt is megértette, és angyalai által ismét meglátogatta őket, hogy egy nagy örömhírt közöljön számukra a sok nehéz év után.

Ábrahám kezdetben nem tudhatta, hogy ezek az emberek kicsodák is valójában, csak egyszerű, fáradt, éhes, szomjas vándorokat látott bennük. Gondoljunk csak bele mi lett volna, ha be sem hívja őket magukhoz vagy bezárja előttük háza ajtaját mondván, hogy nincs ideje számukra, ne zavarják déli pihenőjében. Ehelyett viszont Ábrahám óriási vendégszeretettel fogadja az idegeneket. Rögtön vizet hoz nekik, leülteti őket az árnyékba, Sárával lángost süttet, sőt még egy borjút is levágot, hogy igazi lakomában legyen részük. És miközben ad, miközben fáradozik az étel elkészítésével, magával a vendégfogadással, ő is kap, sőt sokkal többet kap, mint remélte.

Úgy hiszem, testvéreim, Ábrahám viselkedése, Ábrahám magatartása nagy üzenet lehet számunkra is. A Szentírás több helyen is felszólítja a hívő embert, hogy gyakoroljuk a vendégszeretetet, hogy ne legyünk zárkózottak, hanem tudjuk megnyitni magunkat, ha kell, lakásunk ajtaját egy vendégnek, ha kell, szívünket, ha kell, fülünket, hogy meghallgassunk valakit, ha kell, zsebünket, hogy segítsünk valakinek. Az az igazság, hogy a mai világ önzővé tesz bennünket, mert arra tanít, hogy tarts meg minél többet magadnak, nehogy megossz valamit, mert kevesebb lesz neked, ne nagyon segíts, mert esetleg kihasználnak. Pedig rá kell jönnünk, hogy amit odaadunk, az nem vész el, azt Isten sokszor többszörösen is visszaadja talán onnan, ahonnan nem is gondoltuk. És ha befogadunk ma egy vendéget a házukba, talán holnap más fogad be minket, amikor mi megyünk vendégségbe. És ha nyitottak vagyunk, akkor sok barátot is szerezhetünk, sok olyan értékes kapcsolatot, amelyet nem lehet pénzzel megfizetni, és soha nem lehet tudni, hogy mikor fog jól jönni az életben egy jó barát. Nagyon sok ember panaszkodik manapság, hogy magányos, hogy senkinek nem számít, hogy senkihez nem tartozik. Elidegenedett ez a világ, mert bezárkózunk. Bezárkózunk a televíziókkal, a számítógépeinkkel, holott de jó volna meglátogatni valamelyik rokont, barátot, valamelyik ismerőst vagy jó szomszédot, hogy társas kapcsolataink legyenek. Ezért kell gyermekeinket már kicsi korban taníttatni, hogy megosszák azt a darab csokoládét, amit kapnak, hogy nyitottak legyenek mások elfogadására, segítésére és akkor egész biztos, hogy nem magányosodnak el az életben.

Ezen kívül van még egy tanács a Szentírásban, hogy miért is legyünk nyitottak, hogy miért fogadjuk be egymást. Azt mondja a Zsidókhöz írt levél:

„A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégelték meg.”

Nyilván itt egyértelműen Ábrahámra utal ez az újszövetségi ige, de miért ne történne meg velünk is? Sokan az angyalokat úgy képzelik el, mint ahogy az a meséskönyvekben vagy templomok freskóin le vannak festve: aranyos kis lények, olyan kisgyermekfélék, szőke, göndör hajjal, pufók arccoskával és csillogó szárnyakkal, akik persze tudnak repülni, és ők hozzák karácsonykor a karácsonyfákat meg az ajándékokat. Nos, ebből annyi igaz, hogy angyalok valóban léteznek, nevük az jelenti, hogy *küldött, követ.* Ők Istent képviselik, az Ő üzenetét tolmácsolják az embernek. De hogy úgy nézzenek ki, ahogy azt a festmények ábrázolják, az bizony sehol sem bizonyított. Ábrahámnak is úgy jelennek meg, mint egyszerű emberek, nem a kinézetükből derül ki, hogy angyalok, követek, hanem abból, amit mondanak, abból, amilyen üzenetet hoznak. Tehát még az is megtörténhet, amikor gyakoroljuk a vendégszeretetet és befogadunk valakit, akkor valójában Isten követét fogadjuk be, aki olyasmit mond majd nekünk, olyan tanácsot ad, úgy fog megvizsgálni, bátorítani, hogy érezni fogjuk: ez mintha az Istentől jött volna, Ő szólt most rajta keresztül hozzánk. Sőt Jézus továbbmegy és azt mondja: amennyiben befogadtok valakit az én nevemben, tulajdonképpen engem fogadtok be, engem vendégelték meg, nekem adtok egy falat kenyeret, egy darab használt ruhát. Ez azért megdöbbenő, mert hányszor, de hányszor nem tesszük meg, és ilyenkor magát Jézust zárjuk ki. Úgy járunk mi is, mint az a vendégfogadós karácsonykor, aki ha tudta volna, hogy az Isten Fia fog azon az éjszakán megszületni, akkor a legdíszesebb szobáját adta volna neki. De nem tudta, mert Jézus nem fényes valójában, hanem egy síró kisgyermek formájában kopogtatott be hozzá azon az éjszakán. De nem volt számára hely. Ezért is kell gyakorolnunk a nyitottságot, mert nélküle és egymás nélkül lehetünk a leggazdagabbak, mégis szegények és magányosok maradunk a lelkünkben.

Van még egy üzenet, amit szeretnék most ebből a történetből kiemelni. Az, amikor Sára titokban nevetett, amikor az angyalok azt ígérik, hogy egy év múlva fia fog szület-

ni, hisz emberileg tényleg olyan nevetségesnek tűnik, hogy ő, aki már a változó korban van, valaha is gyermeket fog majd szoptatni.

És akkor az angyalok ezt felelik erre Sárának: *Miért nevezsz? Van-e valami lehetetlen az Úr számára?*

Ezt a kérdést most nekünk is felteszi Isten: *Van-e valami lehetetlen az Úr számára?* Vajon mi az a valami a te életedben, amiről úgy hiszed, hogy nem, ez lehetetlen, Uram, ez már túl késő, Uram, már elvesztettem a reményt, Uram, ez nevetséges, Uram, már lemondtam róla, ez velem vagy valakivel már nem tud megtörténni.

És erre jön fentről a válasz: *Van-e valami lehetetlen az Úr számára?*

Mit gondolsz erről? Mit hiszel efelől?

Sokszor, testvéreim, az Úr a mi hitünk szerint cselekszik és azt mondja: akkor legyen a te hited szerint. Ha valóban hiszed, meglesz. De milyen jó, hogy néha kivételeket is tesz az Úr, úgy, mint Sárával. Sára hitte is, meg nem is, hogy neki valaha is gyermeke fog születni. Bizony a mi hitünk is sokszor ilyen ...gyarló, ingatag, hiszük is meg nem is, szívünk mélyén sokszor kételkedünk is, megijedünk, mert csak az emberi körülményeket látjuk. És akkor az Úr meglep, megadja és szinte érezzük, hogy mondja: *kicsinyhittű, miért kétkedté!*

Sárának pontosan egy év múlva, ahogy az angyalok mondták, fia született és az Izsák nevet adták neki. Izsák neve azt jelenti magyarul: *valaki nevet, nevető, vidám*. Több üzenet is rejlik ebben a névben. Valószínű egy mosolygós, nevető kisgyermek lehetett ez az Izsák, de benne van az is, hogy keserűségük, bánatuk végre örömmre fordult és mindenki a családból örült, nevetett. Végül pedig benne van Sára kételkedő nevetése is: *ugyan, történhet-e velem ilyen csoda?* Hát az Úr megmutatta, hogy igen, hogy nála tényleg semmi sem lehetetlen. Ezt a hitet és bizalmat erősítse meg bennünk is egyre jobban és jobban, és vegye el zárkózottságunkat! Ő tegyen nyitottakká önmaga felé és egymás felé is. Ámen.

Isten próbára teszi Ábrahám hitét

Alapige: 1Mózes 22,1–14

Elkezdett sorozatunk kapcsán még mindig az Ábrahám-történeteknél tartunk. Mai történetünk sokak számára talán ismerős történet, amikor Isten nagyon próbára teszi Ábrahám hitét, mert azt kéri tőle, hogy adja neki, áldozza fel neki a számára legdrágábat, egy szem gyermekét: Izsákot.

Tudjuk, hogy Ábrahám és Sára hosszú időn keresztül várt arra, hogy saját gyermekük legyen. Izsák akkor született, amikor már egyáltalán nem voltak fiatalok és amikor szinte már le is mondtak arról, hogy valaha is gyermeksírás és gyermeknevetés veri fel házukat. Amikor ez a gyermek mégiscsak megszületik, akkor valóságos csodaként élük meg, mint akit valóban Istentől kaptak. Tulajdonképpen minden gyermeket, de egymást is: egy jó társat, egy jó szülőt, egy jó barátot is Istentől kapunk – csak ezt sokszor nem fogjuk fel, nem gondolunk bele, olyan természetesnek vesszük, hogy ők körülöttünk vannak. És persze igyekszünk is birtokolni őket, mert hát ők a miénk, ők hozzánk tartoznak.

Ábrahám és Sára is így szerethette Izsákot. Úgy vigyáztak rá, mint a szemük fényére. Amit csak tudtak, mindent megadtak neki. Sok szülőt, ha megkérdeznénk, hogy kit szeret a világon a legjobban, talán gondolkodás nélkül azt felelné: a gyermekemet, ő a legfontosabb.

Ábrahám is így lehetett Izsákkal, szinte bálványozva szerethette őt, talán jobban, mint bárki mást. Ezért teszi Isten őt próbára épp ezen a ponton. Azt mondja neki egy

váratlan napon: *fogd a fiadat, a te egyetlenegyedet, akit szeretsz, Izsákot és menj el...és áldozd fel őt égáldozatul az egyik hegyen.*

Nem tudom még elképzelni sem, hogy mi minden zajlódott le Ábrahám szívében, lelkében, amikor ezt a kérést meghallotta. Tudnunk kell, hogy Isten soha nem kért az ő népétől emberáldozatot, sőt utálatosnak mondta, és határozottan megtiltotta, hogy kövessék azoknak a népeknek a szokásait, akik pogány isteneknek embereket, sőt gyermekeket áldoztak fel, hogy megnyerjék az istenek jóindulatát. A választott nép az Ószövetségben csakis terményeket, gabonát vagy állatokat áldozhatott fel: hálából, vagy bűneikért engesztelésül, de soha nem embert. Ezért is olyan furcsa és különleges, amit Isten itt Ábrahámtól kér, és Ábrahám szívében ott élhetett a remény, hogy Isten ezt mégsem kérheti tőle, mert fiának, amikor az rákérdez, hogy ki lesz az áldozati bárány, akkor azt feleli: *Fiam, Isten majd gondoskodik az áldozati bárányról.*

Vajon miért is kérhette ezt a dolgot Isten Ábrahámtól? – tevődik fel bennünk a kérdés. Vajon Isten egy ennyire kegyetlen, kíméletlen, kőszívű Isten, aki azért adta Izsákot, hogy aztán el is vegye? Vagy valamire tanítani akarta Ábrahámot? És vajon bennünket mire akar tanítani ezen a történeten keresztül? Nagyon sok mindenre. Mert Isten nemcsak Ábrahám hitét teszi próbára, de sokszor a miénket is, mert hitünket a próbák edzik meg, a próbák erősítik meg, a próbák mélyítik el. Ha hitünket Isten sohasem tenné próbára, olyanok volnánk, mint a túl sokáig üvegházban tartott virág, amelyet soha semmi külső időjárás nehézség nem ér, se szél, se perzselő nap, se szárazság, így amikor kiültetik természetes közegébe, lehet, hogy életképtelen lesz és nagyon hamar összetörik. Ugyanúgy nevelhetjük gyermekeinket is üvegbúra alatt és sokan meg is tesszik: mindentől megkíméljük őket, mindennel kiszolgáljuk őket, ezért gürcöl a szülő éjjel-nappal. Mindent a fenekük alá teszünk, és észre sem vesszük, hogy miközben jót akarunk nekik, a legnagyobb rosszat tesszük, mert mire felnőnek, életképtelenek lesznek. Nem tudnak megküzdeni magukért a mai elég kemény világban vagy nem tudnak elszakadni a szülőktől és új családot alapítani, nem tudnak új felelősséget vállalni, harminc éven túl is gyermekek maradnak lélekben.

Isten másképp nevel bennünket, mert Ő jó és bölcs Atya. Hitünket is épp azért teszi sokszor próbára, hogy megedzódjunk, hogy érett, személyes, felnőtt hitünk legyen, és ne maradjunk egy olyan éretlen szinten, hogy hiszünk valamiben, de valójában azt sem tudjuk kiben és miben. És azért enged meg sok nehézséget is az életünkben, sok akadályt is, hogy megtanítsa küzdeni, harcolni, kitartani.

Ábrahámnak újból rá kellett döbbsennie, miközben ballagott fiával a Mória hegye felé, hogy bizony ez a gyermek nem az övé. Bár bálványozva, rajongva szereti őt és olyan sokat vártak rá. Bizony ez a gyermek Istené. Ő adta nekik és lám, most visszakéri tőlük.

Nagyon nehéz pillanatok ezek az életünkben, amikor Isten rákérdez: *vajon ki is foglalja el szívedben az első helyet?* – és nekünk őszintén felelnünk kell erre a kérdésre. A gyermeked, akit imádvá szeretsz, a szerelmed, akit rajongva szeretsz, a munkád, ami minden másnál fontosabbá vált az életedben? Ki van az első helyen? És hol marad Isten, aki mindezt adta? Neki hol jut hely az életedben?

Amikor megjelenik és visszakéri egy időre egészségünket, és visszakéri éveinket, visszakéri társunkat – akkor döbbenünk rá igazán, hogy minden az övé, hogy mindent tőle kaptunk, hogy ő van és Ő kell legyen az első helyen. Ábrahám így jutott el arra a pontra, hogy oda tudta adni, vissza tudta adni fiát, az ő egyetlenegyét Istennek, annak, akitől kapta. Elindult feláldozni őt. Letette az Ő kezébe. És amikor ezt meg tudta tenni, akkor Isten visszaadta őt neki. Erre mondja Jézus, hogy aki meg akarja tartani magának az Ő életét, görcsösen ragaszkodik hozzá, az elveszti, mert úgysem az övé, aki pedig

oda tudja adni neki, az tulajdonképpen visszakapja. Így történt Ábrahámmal is. Dehogy kívánta Isten fia életét, csak Ábrahám szívébe tette helyre a fontossági sorrendet.

Egy rég nem látott barátnőmmel találkoztam a nyáron és megkérdeztem, hogy megy a gyermeknevelés, két fiút nevelnek. Azt válaszolta: bizony mi is neveljük őket, de azért ők is, mármint a gyermekek, sokat nevelnek minket, pontosabban Isten is sokat nevel, csiszol bennünket, szülőket gyermekeinken keresztül. És addig jó, ameddig engedjük, hogy Ő neveljen.

Ábrahám úgy nevezte el azt a helyet, ahol mindez történt, ahol visszakapta fiát: *az Úr gondoskodik*. Sokat kéne ismételnünk ezt a mondatot: *az Úr gondoskodik, az Úr szeretete által jó lesz minden* – ahogy azt az egyik énekünk mondja.

A keresztelei ige is, amit felolvastunk így hangzott: *és ime és tiveletek vagyok minden napon* – mondja Jézus. Ilyen Istenünk van nekünk, aki gondoskodik, aki velünk van a mindennapi, apró helyzetekben is. Sokan úgy hiszik, hogy Isten csak a különleges helyekhez van kötve, egy-egy épülethez vagy különösen szent helyhez. Vagy, hogy ő csak a vasárnapok és ünnepnapok Istene, mert máskor nem alacsonyodik le hozzánk, halandó emberekhez. Pedig nem. Jézusban olyan közel jött hozzánk, hogy pontosan tudja, milyen embernek lenni, mert ő nemcsak Isten, de ember is volt. Tudja, milyen a munka, mert Jézus ácsember volt, tudja, milyen örülni, mert sokszor örült. De tudja, milyen félni, bántalmazást szenvedni, és tudja, milyen a halállal tusakodni. Ilyen Isten nincs több!!!

Ábrahám is ezt tapasztalta meg. Adja az Úr, hogy alkalmunk legyen nekünk is minél többször megtapasztalni, hogy nekünk is ilyen féltőn szerető Istenünk van. Ámen.

Ézsau és Jákób

Alapige: 1Mózes 25,19–28

Izsák, Ábrahám és Sára gyermeke, az ígélet gyermeke, akire annak idején olyan sokat vártak, lassan felnő, miközben szülei megöregednek és Sára meg is hal. Ábrahám másodszor is megnősül, és további gyermekei születnek, de Isten kiválasztotta, aki az áldást öröklí, akinek leszármazottjaiból később maga Jézus, a Messiás fog megszületni, Izsák marad. Mivel Izsák családalapító korba kerül, Ábrahámnak az a vágya, hogy ne a körülöttük élő pogány, kánaáni lányok közül vegyen magának feleséget, hanem egy olyan leány legyen Izsák társa, aki ugyanabban az egy, igaz Istenben hisz, mint ők, akinek ugyanaz az értékrendje, mint nekik. Így történik tehát, hogy Ábrahám távolabbi rokonai közül hoz Ábrahám öreg szolgája Izsáknak menyasszonyt, akit előtte a vőlegény nem is látott, nem is volt ideje, hogy hosszú ideig udvaroljon neki, mégis le van írva, hogy Isten úgy rendezte szívük vágyait, hogy megszeressék egymást és szép házasságot éljenek. Manapság, ha ezt a történetet állítanánk példaként a fiatalok elé, akik párválasztás előtt állnak, szinte nevetségesnek tűnne. Mégis van benne valami nagyon fontos üzenet, ami nagyon elgondolkodtató. Nos, nem az, hogy a szülők válasszanak társat a fiataloknak, vagy hogy a vőlegény ne is lássa menyasszonyát csak az esküvője napján, hanem az, hogy mi is a tartós, boldog házasság alapja, amire mindenki vágyik szíve mélyén? Vajon az, hogy ha házasság előtt minél több partnert úgymond „kipróbálunk”? Vajon az, hogy ha már házasság előtt több évig együtt él két fiatal, hogy minél jobban kiismerjék egymást? Ha ez lenne a garancia, akkor vajon miért van az, hogy manapság sajnos minden második házasság felbomlik, pedig ezeknek a fiataloknak tényleg volt idejük és alkalmuk megismerni egymást nem úgy, mint annak idején Izsáknak és Rebekának. Izsák és Rebeka története azt üzeni számunkra, hogy nem elég csupán a nagy szerelem, mert az hol fellángol, hol elhamvad. Több kell! Kell a közös ér-

tékrend és a közös hit. Erre már sokkal stabilabban lehet ráépíteni a családi életet. Az idős Ábrahám saját élettapasztalatából is beszélt, amikor ragaszkodott hozzá, hogy fia hozzájuk hasonló leányt vegyen feleségül. Mert egy hozzád illő társ felemel, egy nem hozzád illő társ lehúz. Ha egy hívő társ áll melletted, akkor nagyobb esély van arra, hogy a rosszban is kitart melletted, nemcsak a jóban, a szépben, a fiatalságban. Az történt ugyanis, hogy Izsákék házasságában ugyanaz a próbatétel ismétlődött meg, mint Ábraháméban és Sáráéban. Rebekának 20 évig nem lehetett gyermeke, de Izsák kitart mellette. Pedig abban az időben ez óriási tragédia volt, mert egy nőnek ez volt a fő feladata, és ha nem szült, mindenki természetesnek vette, hogy a férfi elválik tőle, és más nő után néz. De Izsák nem így tett, mert félte Istent. Inkább az van leírva, hogy imádkozott feleségéért, az Úr pedig meghallgatta könyörgését, és ikreik születtek: Ézsau és Jákób. Izsák is az imádság gyermeke volt, érte is sokat könyörögtek szülei, de Ézsau és Jákób is azok voltak. Ma egy újabb kisgyermeket kereszteltünk meg. Azt kívánjuk a családnak, hogy a kis Balázs is legyen az imádság gyermeke. A jó szülő mindent meg kíván adni a gyermekének: anyagiakat, de főleg szeretetet, gondoskodást, melegséget – és ezt ti meg is adjátok neki. Jó helyre született ez a kicsi élet. De hordozzátok őt imádságban is az Úr előtt, legyen ő az Úr gyermeke is, az imádság gyermeke is, nem csak a ti kicsi fiatok. Soha ne feledjétek, hogy Tőle (az Úrtól) kaptátok ezt a kicsi csodát, hogy Balázs nemcsak a tiétek, hanem elsősorban az Övé, a mindenható és gondviselő Istené.

Visszatérve történetünkre: eltelnek az évek, a két fiú növekszik, a szülők gyönyörködnek növekedésükben, fejlődésükben és elfogadják, hogy a két fiú teljesen más karakter, bár édes testvérek, sőt ikrek. Ézsau a szabad életet, a vad természetet szerette jobban, a vadászatot, az útonlevést, Jákób pedig inkább otthonülő volt, szeretett a ház körül segédkezni, sokkal szelídebb egyéniség volt, mint testvére. A szülők ezt a különbözőséget úgy látszik, hogy elfogadták. Nagyon bölcsen tették, mert nincs annál kínosabb és keserűbb dolog, ha valakit állandóan összehasonlítanak a testvérével, és sokszor kell hallania élete során, hogy *bezzeg a testvéred...*, *bezzeg az mennyire jól viselkedik, mennyire jól tanul, mennyire szófogadó, milyen sokra vitte az életben – miért nem tudsz te is olyan lenni, mint ő?* Lehet, hogy a szülő, aki ezt mondja, jót akar a gyermeknek, de a legtöbbször épp fordítva történik: megrontja a kapcsolatot a testvérek között, mert az egyik mindig azt fogja érezni, hogy én sohasem vagyok elég jó úgy, ahogy vagyok, engem ebben a családban nem szeretnek eléggé. E helyett inkább próbáljuk felfedezni mindegyik gyermekünkben, unokánkban azt, ami előnyös, amiben kiténik és fogadjuk el, hogy sohasem lesznek egyformák, mert Isten volt annyira bölcs, hogy nem teremtett két egyforma embert erre a földre.

Izsák és Rebeka látszólag elfogadta, hogy fiaik bizony nagyon különböznek, de aztán szeretetük mégis csak elcsúszott valahol, tévútra siklott, mert azt olvassuk, hogy Izsák, az apa a vad, férfias Ézsaut szerette jobban, Rebeka, az anya pedig a szelídebb, kissé talán leányos Jákóbot szerette jobban. Megvolt tehát, hogy ki a papa kedvence és ki a mama kedvence, ami további bonyodalmakat okozott ebben a családban és aminek nem lett jó vége. Sokszor hallani egy-egy családban, hogy az egészen kicsi gyermeknek a felnőttek felteszik a kérdést: *Mondd, kit szeretsz a legjobban? Anyát vagy apát? Mámát vagy tatát? Kinek a kisleánya, kisleánya vagy te?* Lehet, hogy mi felnőttek ezt a kérdést nem is vesszük annyira komolyan, de a gyermek nagy dilemma előtt van: *kit is választasz?* *Hisz ő mind a kettőt szereti. Mind a kettőnek a véréből van benne.* Éppen ezért a válaszok legnagyobb vesztese mindig a gyermek, mert ő szíve mélyén nem tud választani, és soha nem is kéne említeni, hogy ezt megtegye, mert neki mindkét szülőre szüksége van még akkor is, ha a felnőttek között már megromlott a viszony és ha ők már nem tudnak együtt élni. De ezt oldják meg ők maguk, a gyermek soha nem lehet a felnőttek

játékszere, akit ide meg oda dobnak. A gyermeknek tehát az sem jó, ha választania kell egyik vagy másik szülő között, mert nem tud választani, és a lelkében kettétörik valami, ha erőltetjük. De az sem jó, ha őt a mama vagy a papa jobban szereti, mint a testvérét. Egy üveg méz akkor ízletes, akkor esik jól és akkor egészséges, ha kétfelé osztják. Ha csak egyik kap belőle, akkor annak túl sok lesz, megcsömörlik tőle, a másik meg minden édességet nélkülöz és keserűvé válik. Így van ez a szeretetünkkel is. Meg kell osztanunk, és lehetőleg igazságosan. Mert a gyermeknek mind az anya, mind az apa szeretetére szüksége van, mert másként szeret az egyik és másként a másik.

Történetünkben Ézsau inkább több apai szeretetet és figyelmet kapott, Jákób pedig több anyait. És amit a későbbiekben látni fogunk majd, ez a kivételezés a gyermekek között folytatódott Jákób családjában is. Amikor Jákóbnak is saját gyermekei születnek, ő is jobban szereti Józsefet minden más fiánál, hisz ezt a mintát látta saját családjában, sőt annyira kimutatja ezt, hogy míg a többi fiú a mezőn munkásruhában dolgozik, József otthon ül és új, cifra ruhában jár. Ezért aztán annyira meggyűlölik testvérei, hogy meg akarják ölni. Egy száraz kútba dobják és eladják rabszolgának Egyiptomba. Csúpan az Úr kegyelmén múlik, hogy József végül is megmenekül, mert az Úr sok családi botlásunkat és nevelési tévedésünket is képes kijavítani és végül jóra fordítani. De azért komolyan figyelmeztet, hogy nagy felelősséget bízott ránk, emberi életeket, amelyet nem vehetünk félvállról. Ebben adjon nekünk az Úr sok-sok bölcsességet és segítsen, hogy szeretetünket jól tudjuk kifejezni mindazok felé, akik körülöttünk vannak. Ámen.

Ézsau eladja elsőszülöttségi jogát

Alapige: 1Mózes 27,34–45
Bibliavlasas: 1Mózes 25,27–34; 27,1–33

Elkezdett sorozatunkat ott hagytuk félbe a múlt vasárnap, hogy Izsáknak és Rebekának 20 év házasság után végre fiúgyermekei, ikrei születtek: Ézsau és Jákób. Ézsau született meg először, akinek a neve azt jelenti, hogy pirospozsgás, mert le van írva, hogy amikor megszületett, akkor vöröses volt és mindenütt szőrös. Jákób rögtön testvére után született, így van leírva: *Ézsau sarkába kapaszkodva*, ezért az ő neve azt jelenti: furfangos. Azt is megtudtuk a múlt vasárnapi történetből, hogy ebben a családban megvolt, ki a papa kedvence és ki a mama kedvence, ami egyáltalán nem volt bölcs dolog a szülők részéről. A mai történetből kiderül, hogy milyen sok bonyodalomhoz és bajhoz vezetett ez a megkülönböztetés.

Hogy a mai történetet jól megértsük, tudnunk kell, hogy az őszösvetségi családokban az elsőszülött fiúgyermeket különös jogok illették. Az ő öröksége kétszer annyi volt, mint a testvéreé, és az apai áldást is ő kapta meg, ami nagyon sokat jelentett. A mai családokban ez már nincs így, de pl. amely országokban még létezik a királyság intézménye, a koronát ott is az elsőszülött gyermek, főleg a fiúgyermek örökli, ő lesz a következő király. Úgy tartották, hogy az elsőszülött, aki megnyitja az anyának méhét, az különösen értékes, és ha valakinek meghalt az elsőszülött gyermeke, az különösen nagy csapást jelentett. Ennek fényében értjük meg, hogy Mózes idejében, amikor a zsidók Egyiptomban voltak rabszolgák, miért volt olyan óriási csapás a 10. csapás, amikor Isten öldöklő angyala épp az elsőszülött állatokat és gyermekeket ölte meg, közöttük a fáraó fiát is, a jövendőbeli örökösét. A mai közgondolkodás szerint már az a helyes és Isten szerint való, ha gyermekeink között nem teszünk különbséget, s ha ez olykor nehezebben is megy, de törekednünk kell rá, akár szeretetünkről van szó, akár az örökségről van szó. De az Ószösvetség ideje alatt még egészen mások voltak a családi törvények. Mindenkinél az volt a természetes, hogy az elsőszülöttnél több jár.

De lássuk csak, mi történik Izsák családjában ezen a téren? Bár a fiúk ikrek voltak, mégiscsak Ézsau volt az elsőszülött, neki járt a több örökség és az apai áldás. Igen ám, csakohogy azt látjuk, hogy Ézsau ezt nem igazán értékeli. Nem fogja fel, hogy ez milyen nagy dolog, milyen nagy kiváltság és egy könnyelmű pillanatában eladja azt testvéreinek egy tál lencséért, egy tányér ételért. Míg Jákób mindent megtesz, még törvénytelen eszközöket is felhasznál a későbbiekben, hogy megszerezze, megvegye az apai áldást, addig Ézsau könnyedén elkótyavetyéli ezt a nagy kincset. Pedig abban az időben az apai áldás egyenlő volt Isten áldásával. És ha valakin ott van Isten áldása, ha valaki meg van áldva, az óriási dolog – erről már többször is beszéltünk. Az áldás garancia arra, hogy Isten vele van, hogy boldogulni fog az életben minden téren, anyagilag, lelkiekben, nem beszélve arról, hogy ő maga is továbbadhatja majd utódainak az áldást.

Vajon a mi életünkben hol jelenik meg az a magatartás, amit Ézsaunál is látunk? Vajon mit mivel cserélünk el? Ez az élet, testvéreim, olyan, mint egy nagy vásár: adunk-veszünk, állandóan csereberélünk. De vajon biztos, hogy mindig jó üzletet kötünk? Van egy könyv, melynek az a címe: *Csak a lelkedet akarjuk*. Csak a lelkedet, semmi mást. A tisztességedet, az egyenes gerincedet, minden idődet és lelki energiádat. Csak ezt add nekem – súgja, bújja sokszor lelkünk mélyén az ördög – ne a családodnak add, ne a gyermekeidnek add, ne az Istennek add, nekem add, és cserébe mindent megkapsz. Jézusnak is ezt ígérte, amikor a világ minden csillogását és hatalmát megmutatta egy magas hegyről: *Mindez a tied lehet, ha leborulva imádsz engem*. Csak a lelkedet akarom. Mert ha azt odaadod, úgymint az én bábum leszel. Arra mozgatlak, amerre én akarlak. Erre mondja Jézus egy helyen: *mit használ az embernek, ha az egész világot is megnyeri*, annak minden anyagi javát, minden hatalmát, *de a lelkében kárt vall?* Azaz a lelkét, lelki békeségét, a lélek kincseit elveszti. Akkor az az ember üres marad és kirabolt, mint Ézsau, aki a későbbiekben rádöbbsent, hogy mily nagy értéket engedett elveszni. De már késő volt. Nem tudta visszaszerezni az áldást. Csak a keserves sírás maradt. Valaki egyszer azt mondta: *Ha egyszer az ember az előtte megnyílt ajtót bevágja, mégpedig Isten orra előtt, nem biztos, hogy ez az ajtó még egyszer megnyílik számára. Vannak lépések, melyek visszafordíthatatlanok*.

Nagyon fontos tehát világosan látnunk, hogy mit mivel cserélünk fel az életben, mert nem minden csere éri meg. Kicsit erre is mondja Jézus: *ne szórjátok gyöngyeiteket a disznók közé*, mert azok nem értékelik a gyöngyöt és széttapossák. Vajon melyek a te gyöngyeid? Vajon még megvannak? Vajon milyen örökséget, milyen áldást, milyen követendő példát tudsz majd átadni a gyermekeidnek, unokáidnak, keresztgyermekeidnek? Mert áldást csak az tud továbbadni, aki maga is áldott.

De Ézsau személyéről térjünk most át Jákóbéra. Mit is látunk? Azt látjuk, hogy míg Ézsau nem becsülte az áldást, Jákób annyira becsülte, hogy megszerzése érdekében többszörös csalásra is képes. Pedig a cél nem szentesíti az eszközt. Jákóbot ezentúl nemcsak furfangosnak, hanem csalónak is fogják nevezni, és azt is látni fogjuk a későbbiekben, hogy csalásáért nagy árat fizet még az életben. De ha valamit értékelhetünk Jákób életében, az épp az a makacs, szívós kitartás, amivel harcol, hogy övé legyen az elsőszülöttségi jog és az áldás. Ő nagyon is tudta, hogy ez milyen nagy kincs! Jézusnak van egy érdekes és talán félre is érthető példázata a hamis sáfárról, a hamis kereskedőről, amelyben a végén megdicséri a hamis sáfárt, de nem magáért a cselekedetéért, hogy becsapta gazdáját, hanem azért a kitartásáért és leleményességéért, amellyel igyekezett sorsát rendezni, hogy miután gazdája kiteszi szűrét, ne az utcára kerüljön. Vagy egy másik helyen Jézus megdicséri annak az özvegyasszonynak a kitartását, aki állandóan a bíró nyakára járt, még éjszaka is, és sürgette, hogy eljárjon ügyében. Végül a bíró, hogy szabaduljon már az asszonytól, engedett neki. Azt mondja Jézus tanítványainak és ne-

künk is: tanuljatok ezektől az emberektől: keressetek, zörgessetek, törjétek magatokat, hogy tiétek legyen a mennyek országa. Hisz amikor Jézus szelidségről beszél, az nem mulyaságot, tehetetlenséget, lemondást jelent, hanem olyan szelidséget, amelyben azért erő és határozottság van. Ha valamit tehát tanulhatunk Jákobtól, ezt mindenképp. Rebekával, anyjával együtt hihetetlenül leleményes, hogy megszerezzék Jákob áldását és végül az idős, már alig látó Jákob rájön, hogy talán ennek így kellett lennie, talán ez volt Isten akarata, hisz amikor a két fiú még meg sem született, már akkor tusakodtak, harcoltak édesanyjuk méhében és amikor megkérdezték Istent, hogy miért van ez így, akkor ezt a választ kapták: **két nép van méhedben, két nemzet válik ki belsődből: egyik nemzet erősebb lesz a másiknál, de a nagyobbik szolgál a kisebbiknek!** (1Móz 25,23)

A mindenható Isten tehát előre látta, hogy a dolgok így fognak történni, hogy a nagyobbik szolgál a kisebbiknek, hogy Jákob viszi majd tovább az áldást. Micsoda kegyelem, hogy Isten megengedi, hogy egy család áldáshordozó legyen. Hisz Isten áldására talán senki sem méltó. Mi sem – ha csupán cselekedeteinket nézné Isten. És mégis sokszor megáld életünk során. Megáld születésünk, megáldja házasságunkat, megáldja életünket, megáld minket magunkat, mert fontosak és értékesek vagyunk számára, szeret minket még akkor is, ha mi is sokszor vagyunk Jákobok.

Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy Jákob csalásának következményei is vannak. Megromlik testvérével a kapcsolata, aki annyira meggyűlöli, hogy menekülnie kell szülőföldjéről és hosszú éveket idegenben, emigrációban tölt. Nagy ajándék, hogy később mégis visszatérhet szülőföldjére és testvérével is kibékülnek, de az egymástól távol töltött éveket, az idegenben töltött éveket talán semmi nem tudja kárpótolni. És azt is át kellett élnie Jákobnak életének épp egyik legboldogabb pillanatában, hogy őt is átverik. Jákob, a csaló, átéli, hogy megcsalják. Épp esküvőjére készülődik, miután 7 évet ingyen dolgozott jövendőbeli apósának, hogy övé legyen a szeretett lány, Ráhel, mikor reggel, a nászéjszaka után rádöbben, hogy a lefátyolozott menyasszony, akit hozzáadtak nem is Ráhel volt, hanem annak nővére, a csúnyácska Lea. Így még hét évet kellett dolgoznia, hogy Ráhelt is elvehesse feleségül. Érdekesen fordul vissza az élet kereke, nem? Csalni lehet, de ne fájjon nagyon, ha egykor majd téged is megcsalnak. Jákob megfizette egykori csalásának az árát, sokat formálódott, nevelődött Isten iskolájában, míg aztán Isten egyszer csak azt mondja neki: *Nem Jákob, azaz csaló lesz ezentúl a neved, hanem Izrael.* Új nevet adok neked, új esélyt kapsz tőlem, valóban az én áldásom van rajtad. Tanuljunk ebből a régi-régi, de igaz történetből, használja fel az Úr a mi formálásunkra is. Ámen.

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János

A mi bizonyágtételünk*

„...az Úrnak halálát hirdessétek...
(1Kor 11,26)

Az Írás magyarázóinak véleménye eltér a tekintetben, hogy itt valóban felszólítás hangzik-e el az úri szent vacsorával élő keresztyénekhez, vagy pedig egyszerűen magyarázatról van szó, amelyet jobban lehetne így lefordítani magyarra: „Valahányszor eszitek e kenyeret és isszátok e pohárt, az Úrnak halálát hirdetétek.” Ez utóbbi esetben tehát egyszerűen csak arra figyelmeztetne bennünket ez az ige, hogy amikor élünk ezzel a sákramentummal, ne felejtsük el, hogy milyen jelentős dolgot művelünk: akármilyen szótalan csendben hajtjuk is végre áhítatos szertartásunkat, az nagyon beszédes cselekmény és világos szóval zendül ki belőle az az üzenet, hogy az Úr meghalt értünk. De még akkor is, ha felszólításnak tekintjük az apostol szavait és megmaradunk ennél a fordításnál: „az Úrnak halálát hirdessétek”, világos, hogy nem azt köti a lelkünkre, hogy a sákramentummal való élés alkalmával annak cselekményén kívül történjék az Úr halálának hirdetése, hanem azt, hogy éppen a sákramentummal való élés által, magában a szent cselekményben jusson félreérthetetlenül és nyomatékosan kifejezésre az Úr halálának híradása. Mindenképpen arra szolgál tehát ez az ige, hogy rávilágítson ennek a szent szertartásnak egy sokszor elhanyagolt oldalára, arra ti., hogy az úri szent vacsora ékesen szóló bizonyágtétel a benne résztvevők részéről. Bizonyára nem ez a legfontosabb benne. Nem emberek szavát akarjuk itt hallani, hanem magáét az élő Istenét, aki meghívott és szívesen lát bennünket az Ő asztalánál. Az Úrnak halálát is végeredményben ne emberi híradás hangoztassa itt, hanem maga Az, aki meghozta értünk a nagy áldozatot, tárja fel előttünk a megtört test és a kiontott vér jegyeiben az Ő minden értelmet felülhaladó szerelmét, hogy bűneink bocsánata felől bizonyosságunk legyen és megerősítségünk harcainkra elégséges új erővel. De azért ne felejtsük el, hogy Isten emberek szaván át szól. El kell hangoznia az emberek bizonyágtételének, s csak azt felhasználva közeledik hozzánk az örökkévalóságnak titkos üzenete, amelyre lelkünk áhítozik. Ezért hangzik felénk a felszólítás, hogy mi is hirdessük az Úrnak halálát, és ezért fontos, hogy ezt a kötelezettséget öntudatos odaadással lerójuk. Azért gyülekeztünk ide egybe, hogy vágyakozó lelkünket kitárjuk a kegyelmes Isten áldásai előtt, kapni akarunk itt, kimondhatatlan ajándékokat. De értsük meg: adnunk is kell itt, szolgálatot is be kell töltenünk, el kell hoznunk a magunk bizonyágtételét és egyesült szívvel-lélekkel meg kell zendítenünk az Úr halálát hirdető szöveget. Nem kell hozzá ékes beszéd, keresett szavak, szépen zengő hang. Egyszerűen ide kell járulnunk ehhez az asztalhoz és ennünk kell a kenyeret és innunk kell a poharat, amint rendeltetett, és ezzel máris prédikációt tartottunk az Úrnak haláláról. Megkapóbban úgy sem mondhatnánk el azt, hogy nekünk az Ő halála életünk, s az Ő testének megtöréséből, vérének kiontatásából éhes és szomjas lelkünk örök táplálék javait nyeri. Hallgatag szertartásunkból mindenki világos és hangos üzenetet érthet, ha csak van füle a hallásra.

De kinek szóljon a mi híradásunk?

* A szerző *A szentek szentjében* című kötetéből.

Elsősorban is magunknak, egymásnak. Nem is tudjuk, hogy amikor itt Isten kiárasztja reánk egyenként az Ő áldásait, abban milyen nagy része van a mellettünk levőnek, a mi atyánkfíának, a többieknek mind. Egymás hite által épülünk itt is, mint minden más alkalommal is. Amott látsz magad előtt a szent asztalhoz járulni valakit, akiről tudod, hogy ezerszer nehezebb megpróbáltatásai és harcai vannak, mint neked. Hallod a lelki füleiddel, úgy-e, amint véve a kenyeret és a pohárt, hirdeti neked is az Úrnak halálát, és megerősödik a te megrendült szíved is. Vagy amott megakad a szemed egy atyádfíán, aki már öszülő fejjel tekinthet vissza minden változásra, amit átélhet az ember e földön. Felzendül az ő néma bizonyágtétele is az Úr haláláról, amint él a lelkét tápláló jegyekkel és megérted, hogy neked sem kell aggodalommal elébe nézned a jövő titkainak – kifogyhatatlan lesz számodra is az Isten megtartó segedelme. Vagy megint észreveszel valakit a hívek seregében, akiről tudod, hogy nagyon messze tévelyedett el az Isten atyai szívetől és most azért szereti Őt nagyon, mert „sok bocsáttatott meg neki”. Ő is szól hozzád az Úr haláláról, amint szótlanul elvegyül a szent asztal boldog vendégei közé és megnyugszik a szíved, hogy neked sem hányja szemedre a te Atyád azt, amit ellene vétettél. És így tovább. Ki tudja, mint tevődik össze mindnyájunk egyéni bizonyágtétele egy közös, felemelő, megragadó szózáttá és mint talál az szíven valakit, magának Istennek a titkos, suttogó üzenetét hozva neki?

De kizendül a mi néma igehirdetésünk szava ennek a gyülekezetnek a körén kívül is. Az Úrnak halálát hirdetjük mi itt mindeneknek. Azt mondjátok, nem hallgat ránk a világ és nincs semmi foganatja a mi sákramentumunk beszédének? Hogy a világ zajában odakint egészen elvész ennek a mi bizonyágtételünknek a halk szava? De próbálnánk csak egyszer elhallgatni vele, akkor tűnnék ki, hogy mégsem szólottunk hatástalanul. Képzeljetek el egy olyan világot, amelyben már nincsenek úrvacsorázó gyülekezetek, amelyben már senki sem tüntet néma sákramentummal az Istennek megváltó kegyelme mellett! Egészen sötét világ volna az! Ha a csillag fénye nem is támaszt napvilágot, mégis hogy hiányzik, ha fekete felhők kárpitja rejti el! Sohasem tudhatjuk, hogy egy-egy innen kiszűrődő fénysugár kinek esik az útjára. Tele van a világ nyomorúságok árnyaival. Legalább innen zendüljön ki a bizonyágtétel: mi megtaláltuk a Szabadítót! Hirdessük az Úrnak halálát! Ámen.

A Genezáret partján

Lelkipásztorok lelkigondozói rovata*

Jerry Bridges: *Kegyelem* (18.)

Elég a kegyelem (I.)

De ő ezt mondta nekem: „Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” Legszívesebben tehát az erőtlenségeimmel dicsekszem, hogy a Krisztus ereje lakozzék bennem.

(2Kor 12,9)

Teljesen magától értetődő és általánosan elfogadott tény, hogy az élet nehéz. A reggeli lapok ma hírül adták, hogy közepes nagyságú városunkban több mint ezer ember veszítette el állását az elmúlt két hónap alatt, tovább gyengítve amúgy is törékeny gazdaságunkat. Sajnos, fizetés nélkül maradtak az emberek közvetlenül karácsony előtt. Amíg ezeket a sorokat írom, több százezer katonát telepítenek a Közép-Keletre, felidézve újra a háború örökké fejlődő technológiával terhes, rettenetes szellemét, amely hatalmasan és szeszélyesen osztogatja a halált és a romlást. Visszatérve saját szűkebb környezetünkhöz, egy elítélt gyilkos ül a helyi börtönben, várva a lehetséges halálos ítéletet büntettségéért.

Bukott és bűnnel megátkozott világban élünk. A keresztyének sem védettek az átokból származó, gyakran frusztráló és elsöprő erejű körülményektől. Egy házaspárra gondolok, akiknek lassan nyugdíjba kellene vonulniuk, de nem tehetik, mert még mindig gondoskodniuk kell egy felnőtt, de részben rájuk szoruló gyermekről. Azután eszembe jut egy másik barátunk, aki hűségesen ápolja Alzheimer-kórban szenvedő férjét.

Ma reggel néhány családért imádkoztam, akik megpróbálják kezelni a lázadás és a szüleiktől való elhidegülés különböző szakaszaiban járó tinédzser vagy éppen felnőtt gyermeküket. Csak egy házzal arrébb egy kisgyermekes anyuka harcolja látszólag hiábavaló harcát a rákbetegséggel. Mi, keresztyének, nemcsak hogy nem vagyunk mentesek ezektől a szívfájdalmaktól, de gyakran úgy tűnik, többet kell belőlük elviselnünk, mint a minket körülvevő nem-keresztyéneknek.

Több mint kétezer éve azonban sok ezer hívő talált vigasztalást, biztatást és erőt a kitartáshoz Isten Pál apostolhoz intézett szavaiban: „Elég neked az én kegyelemem.” (2Kor 12,9)

Pál számára a megpróbáltatás nem volt ismeretlen. A Korinthusiaknak írt második levelében korábban beszélt bajairól, nehézségeiről, gyötrelmeiről, megverettedéseiről, bebörtönzéseiről, üldöztetéséről, kemény munkájáról, álmatlan éjszakáiról és éhezéséről. (2Kor 6,4–5) Mégis egy csapás nyilvánvalóan több szenvedést és szomorúságot okozott neki, mint az összes többi együttvéve. Így utal rá: „tövis adatott a testembe, a Sátán angyala, hogy gyötörjön”. (2Kor 12,7)

Fogalmunk sincs, mi lehetett Pál „tövisé” Teljesen felesleges találgatni. Bármilyen volt is, valószínűleg valami, a szolgálatát hátráltató, veleszületett gátló körülmény volt. Tud-

* Ezt a sorozatot a presbiterképzésben is felhasználhatjuk

jük, hogy sátáni támadás volt (a Sátán angyala), de annak az Istennek az utasítására érte, akit teljes szívéből szeretett és szolgált.

Pálnak volt egy rendkívüli tapasztalata. A Korinthusiaknak írt második levél nyitó verseiben leírása szerint felvitetett a „harmadik égig”, Isten paradicsomába, és kimondhatatlan beszédeket hallott – beszédeket, amelyeket nem mondhatott el. Ez az elragadtatás nyilvánvalóan Pál egyedi tapasztalata; eltölthette volna büszkeséggel, ha magára van utalva. De Isten, Pál iránt érzett végtelen bölcsességében és szeretetében, nem tette ki Pált ennek a kísértésnek. Pál így vall a számára büszkeség ellen emelt, kegyelemmel teli védőbástyáról:

„...hogyan valaki többnek ne tartson, mint aminek lát, vagy amit tőlem hall; még a ki nyilatkoztatások különleges nagysága miatt sem. Ezért tehát, hogy el ne bizakodjam, tövis adatott a testembe: a Sátán angyala, hogy gyötörjön, hogy el ne bizakodjam. Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az el tőlem. De ő ezt mondta nekem: »Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.« Legszívesebben tehát az erőtlenségeimmel dicsekszem, hogy a Krisztus ereje lakozzék bennem. Ezért a Krisztusért öröömöm telik erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongatásokban; mert amikor erőtlenségben vagyok, akkor vagyok erős.» (2Kor 12,6–10)

Isteni segítség

A Korinthusiaknak írt második levél döntő és áldott mondatára akarok most összpontosítani, „Elég neked az én kegyelemem”, mert Isten kegyelmének egy újabb dimenzióját nyitja meg, amelyről még nem beszéltünk ebben a könyvben. Eddig a kegyelemnek azt az oldalát tárgyaltuk, amelyet közismerten Istennek Jézus Krisztuson keresztül adott, meg nem érdemelt kegyelmeként emlegetünk. A 9. versben és más szentírási helyeken is a kegyelem szó másik értelme használatos, amely *Isten felénk megnyilvánuló isteni segítségét jelenti a Szentlelken keresztül*. Ez az isteni segítség nem más, mint a feltámadott Krisztus ereje, de nekünk Isten Lelke közvetíti.

Úgy tűnik, az Újszövetség több versében is olvasható a kegyelemnek ez a jelentése, amelyet majdnem minden bibliamagyarázó elfogad. Kálvin János például a Korinthusiakhoz írt második levél 12,9 magyarázatában a következőket mondja: „Itt a kegyelemnek nem a máshol megszokott jelentése olvasható, azaz Isten irántunk megnyilvánuló jóindulata, hanem egy metonímia [jelzés] a Szentlélek segítségéről, amely Istentől érkezik hozzánk, ki nem érdemelt kegyelméből.”

Pál ugyanebben az értelemben használja a *kegyelmet* a Korinthusiaknak írt első levél 15,10-ben (amelyet a 11. fejezetben veszünk majd szemügyre): „De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, és hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló, sőt többet fáradoztam, mint ők mindnyájan: de nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme.”

Charles Hodge a következőket mondta erről a szakasról:

„Isten kegyelme ebben az összefüggésben, nem Isten szeretete, hanem a Szentlélek befolyása, amelyet meg nem érdemelt kegyelmeként kell tekintetbe vennünk. Ez nemcsak a teológiai vagy a közismert jelentése a kegyelem szónak, hanem a biblikus értelme nagyon sok szakaszban.”

A „kegyelem (...) szó népszerű jelentése” arra utal, amikor például a következőket mondjuk: „Isten kegyelméből képes voltam szeretni modortalan szomszédomat.” Ter-

mészetenesen Istentől jövő alkalmasságról van szó egy máskülönben reménytelen helyzetben. És mi tudjuk, hogy a kapott segítség a Szentlélek befolyása vagy segítsége révén érkezik hozzánk.

Könnyen felfedezhetjük a kegyelem szó népszerű, ám biblikus használatát a nagyon ismerős igeversben, Pálnak a Filippibeliekhez írt levelében, a 4,12–13-ban: „Tudok szűkölködni és tudok bővölködni is, egészen be vagyok avatva mindenbe, jóllakásba és éhezésbe, a bővölködésbe és a nélkülözésbe egyaránt. Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.”

Ha a „Krisztusban, aki megerősít engem” szavakat a „kegyelme által” szavakra cseréljük, akkor a 13. vers így szól: „Mindenre van erőm kegyelme által.” Bár a szavak megváltoztatása idegenül hangzik a fülünknek a vers ismertsége miatt, de a teológiai jelentést egyáltalán nem változtattuk meg. *A kegyelme által és a Krisztusban, aki megerősít engem* ugyanazt a gondolatot fejezi ki.

Látjuk tehát, hogy a kegyelem, ahogyan azt az Újszövetség használja, két egymással kapcsolatban lévő és felcserélhető jelentést fejez ki. *Először is Isten irántunk megnyilvánuló meg nem érdemelt jóindulata Krisztuson keresztül, amelynek révén a megváltás és minden egyéb áldás ingyen adatik nekünk. Másodsor, Isten nekünk adott felülről való segítsége a Szentlelken keresztül.* Nyilvánvalóan a második jelentés benne van az elsőben, mivel a Szentlélek segítsége az egyike a „minden egyéb áldásnak”, amelyet megkapunk Krisztuson keresztül. Mégis megkülönböztetjük a kegyelemnek ezt a két oldalát, mivel az első Isten kegyelmére, mint minden áldás forrására összpontosít, míg a második úgy látatja Isten kegyelmét, mint a Szentlélek bennünk végzett munkáját.

Tövis a testben

Pálnak szüksége volt a kegyelemre, de a testében lévő tövisre is. Hozzánk hasonlóan hajlamos volt a büszkeségre, és a tövist azért kapta, hogy kordában tartsa ezt a kísértést. Tény, hogy a görög szövegből az új fordítású Biblia „hogy el ne bizakodjam” kifejezésként fordította, és Pál újra megismétli. A Károli-fordításban pedig a 7. verset a következőképpen olvashatjuk: „És hogy a *kijelentések nagysága miatt el ne bizakodjam*, tövis adatott nekem a testembe, a Sátán angyala, hogy gyötörjön engem, hogy *felettebb el ne bizakodjam.*” (kiemelés tőlem)

Mintha hangsúlyozni akarná a tövis szükségességét, Pál kétszer is ismétli az Úr célját a tövisekkel. Kontroll alatt tartani a büszkeséget. Pál alázatos ember volt. Magát „minden szent közül a legkisebbnek” és bűnösök között az elsőnek tartotta (Ef 3,8; 1Tim 1,15), mégis tudta, hogy hajlamos a büszkeségre, ha „megfelelő” körülmények közé kerül. És a neki adatott kinyilatkoztatások különleges nagysága „megfelelő” körülmény lett volna, ha Isten magára hagyja Pált.

Mindannyian hajlamosak vagyunk a büszkeségre. És a büszkeség teljesen szemben áll a kegyelemmel, mert „Isten a kevélyeknek ellene áll, az alázatosoknak pedig kegyelmét adja” (Jak 4,6) A büszkeség sokszor az önigazság tükröződése. Növekedni kezdünk a keresztyén életben, és látjuk, hogy mások nem növekednek úgy, mint mi. Lelki növekedésünk miatt megkísért bennünket a büszkeség. Vagy látunk keresztyéneket elbukni a kísértésben, és ahelyett, hogy törődnénk velük, kritizálóká válunk saját önigazságunk miatt.

Emlékszem, hogyan reagáltam, amikor hallottam, hogy az egyik barátom – akit nagyon odaszánt keresztyénnek tartottam – lemondott egy keresztyén szervezetben betöltött pozíciójáról, mert válni készült feleségétől egy másik nő miatt. *Hogyan tehetett ilyet? Soha nem lennék ilyen.* Úgy tűnt, mintha Isten azonnal beszélt volna hozzám:

„Ó, hát nem lennél ilyen? Ne légy annyira magabiztos.” Kijózanodtam. Megdöbrentett „igazságos felháborodásomban” tanúsított magatartásom, és hogy a barátomban való csalódást az önigazság bűne kísérte. A büszkeség nagyon alattomos utakon jut kifejezésre.

Legtöbbünknek ismerős a gyakran használt és nagyon is igaz mondás: „Isten kegyelméből vagyok, aki vagyok.” Lehet, hogy hébe-hóba már te is kimondtad. De tényleg őszintén ezt gondoljuk? Azt hiszem, nem. Ha igazán hitből mondanánk, sokkal kevésbé lennénk ítélkezők, inkább együtt érzők és együtt imádkozók keresztyén testvéreinkért a Krisztusban.

Istennek jótékony célja volt a tövissel Pál számára, bármi volt is az. És *Isten volt az*, aki adta, bár a Sátán közreműködésével. A Sátán természetesen Pál számára nem a büszkeség kísértését akarta csökkenteni; pont az ellenkezőjét szerette volna. Jób esetéhez hasonlóan, a Sátán minden kétséget kizáróan éket akart verni Pál és az Úr közé; azt akarta, hogy Pál Isten ellen forduljon. De mint ahogyan Istennek és a Sátánnak különbözőek voltak a céljaik Jób próbáival, Istennek és a Sátánnak különböztek a céljaik Pál tövisével kapcsolatban is.

Isten soha nem enged meg fájdalmat gyermekei életében cél nélkül. Soha nem engedti, hogy a Sátán, a körülmények vagy rossz szándékú ember kínozzon bennünket, ha csak a nyomorúságot javunkra nem akarja fordítani. Isten soha nem pazarolja el a fájdalmat. Mindig a legjobbat hozza ki belőle a számunkra, a legjobbat, hogy az Ő Fiának hasonlatosságára változzunk meg (ld. Róm 8,28–29).

Isten célja Pál tövisével világosan olvasható a szövegben: „hogy el ne bizakodjam”. (2Kor 12,7) Isten célja a fájdalommal életünkben olykor teljesen világos. Máskor viszont (s ez a gyakoribb eset) úgy tűnik, hogy mégsem az. Tény, hogy gyakran a fájdalom nagy részét pusztá irracionálisága okozza. Isten soha nem magyarázta el Jóbna az átélt, hihetetlenül mély fájdalmak célját. Hogy úgy mondjam, hagyta, hogy Jób szenvedjen a sötétségben. Általában nekünk is ez a tapasztalatunk.

Pál azt mondja, a tüske azért adatott neki, hogy gyötörje őt. Más fordításokban a „zaklat”, „ütlegel”, „kínozz” szó szerepel. Ugyanezt az ígét az 1Korinthus 4,11-ben: „brutálisan bánik” kifejezésként fordították. Pállal a Sátán brutálisan bánt. Péter apostol ezt mondta: „... ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el.” (1Pt 5,8) Az Ördög kegyetlen és gonosz. Felfalna bennünket, ha tudna. Teljesen kihasználja a gyötretetésünkre kapott teret, ameddig csak Isten engedi. Ugyanúgy, mint amikor eladták Józsefet testvérei; bár a Sátán szándéka az, hogy tönkretegyen, Isten jóra kívánja azt fordítani (ld. 1Móz 50,20).

Pál reakciója a tövisre nagyon mély gyöttrődés volt. Azt mondta: „Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az el tőlem.” (2Kor 12,8) Bár a tüske mindig jelen volt, de valószínűleg voltak időszakok, amikor a fájdalma – akár fizikai, érzelmi vagy mindkettő – szokatlanul kegyetlen volt. Úgy tűnik, ezen alkalmak közül háromszor a fájdalom az Úr elé vitte Pált, hogy kérje annak megszüntetését.

Az önállóság büszkesége

Isten Pál tövisét gyötrellemmel teli könyörgése ellenére sem vette el soha. Amikor Pál apostol ezeket a szavakat írta, már tizennégy év telt el a különlegesen nagy kijelentések óta (2. vers). Az eltelt idő alatt sokféle csapást szenvedett el. Hogy lehet, hogy még mindig szüksége volt a tövisre, hogy megzabolázza a büszkeség kísértését? Isten még ennél is nagyobb szerepet szánt a tövisnek. Isten azt akarta, hogy Pál megtapasztalja az Ő kegyelmének elégséges voltát. Isten azt akarata, hogy Pál megtanulja, hogy

egyedül a Szentlélek isteni segítségére van szüksége. Azt akarata, hogy Pál megtanuljon folyamatosan a Szentlélek erejére támaszkodni.

A korábbi fejezetekben láttuk, Isten kegyelme számba veszi bűneinket, vétkeinket és értelmetlen voltunkat. Itt pedig látjuk, hogy számba veszi gyengeségünket és alkalmatlanságunkat. Mint ahogy a kegyelem teljesen szemben áll az önigazságból származó göggel, szemben áll az önállóságból fakadó büszkeséggel is. Az önállóság bűne egészen az Édenkertben bekövetkezett bukásig vezethető vissza.

A Sátán Évát erő kísértése minden kétséget kizáróan összetett és sokoldalú volt. Tehát sok mindent foglalt magában, amit mi ma kísértésnek nevezünk. De a sokarcúságból az egyik markáns kísértés az önállóság volt.

A Sátán azt mondta Évának: „Olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok, mi a jó és mi a rossz.” (1Móz 3,5) Az emberiség Istentől való függőségre teremtett: fizikailag, „mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,28); és lelkileg, hiszen Jézus azt mondta: „mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni” (Jn 15,5). Isten úgy tervezte, hogy Tőle való függésünk tudatos és folyamatos legyen.

De a Sátán pont azzal kísértette Évát, hogy érvényesítse autonómiáját és önállóságát. C. Ch. Aalders mondta: „A mindenható függetlenség eszményképe, amelyet a kígyó festett Éva elé, elcsábította, szakított a gyümölcseből [és] evett.”

A bűneset óta Isten folyamatosan arra készítette népét, hogy rádöbbenjen teljes Tőle való függőségére. Isten olyan módon éri ezt el, hogy emberi képességünk végső határáig visz, ahol már nincs hová fordulnunk, csak Őhöz. Ennek legdrámaibb és leghosszabb illusztrációja, ahogyan Isten a pusztában vándorló zsidó nép szükségleteiről gondoskodott csodák sorozatával.

Negyven pusztában töltött év után Mózes az ötödik könyvében összegezte tapasztalataikat. A következő szakasz a legrészesebb leírások egyike:

„Emlékezz vissza az egész útra, amelyen vezetett Istened, az ÚR, már negyven esztendeje a pusztában, hogy megsanyargatva és próbára téve téged, megtudja, mi van a szívedben: megtartod-e parancsolatait, vagy sem? Sanyargatott és éheztetett, de azután mannával táplált, amelyet nem ismertél, és atyáid sem ismertek. Így adta tudtadra, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem mindazzal él az ember, ami az ÚR szájából származik.” (5Móz 8,2–3)

Figyeld meg, hogyan emlékezik vissza Mózes az izraeliták teljesen szélsőséges és totális függőségére Istentől:

- Isten megalázta őket.
- Éheztetete őket.
- Olyan étellel etette őket, amit soha nem láttak azelőtt.
- Megtanította nekik, hogy az ember azzal a szóval él, amely Istentől jön.

Isten megalázta a népet és éheztetete, mielőtt megetette őket. Szándékosan saját erejük végére juttatta őket. Talál a 107. zsoltár 5. verse: „Éheztek is, szomjaztak is, elcsüggedt a lelkük.” Azután csodálatos módon olyan étellel táplálta őket, amit soha nem ízeltek azelőtt. Isten azt akarta, hogy velejükhöz tudatában legyenek annak, hogy Ő etette őket; az Ő gondoskodásától függtek mindennap. „Mindaz, ami az Úr szájából származik” nem a Szentírás kijelentett ígéje, hanem Isten gondoskodásának teremtő szava – „mert amit ő mondott, meglett, és amit parancsolt, előállott.” (Zsolt 33,9)

P C. Craigie magyarázatának az erre a szakaszra vonatkozó része segít megérteni, mit is cselekedett Isten a zsidó néppel:

„A puszta számtalan módon megpróbálta és tesztelte a népet. Az elhagyatottságban egyrészt nem állnak rendelkezésre azok a természeti források és eszközök, amelyekről az ember természeténél fogva függ; s így ez a helyzet Isten kezében adta a népet, aki egyedül biztosíthatta számunkra az erőt a pusztai élet túléléséhez. A kemény pusztai vándorlás másrészt aláásta mindazoknak a sekélyes magabiztosságát, akik nem gyökereztek meg, és kapcsolatuk az Úrral nem alapozódott meg. A puszta vagy megerősíti, vagy megtöri az embert; akaraterőt és jellemet formál. A pusztában megformálódott erő, mindazonáltal, nem az önállóságból táplálkozó, hanem az élő Isten ismeretéből származó erő.”

Reggeli csendességeimhez és imádságaimhoz használt jegyzetfüzetem legeslegelső oldalára a következő szavakat írtam J. A. Thompson Mózes ötödik könyve idézett részének kommentárjából:

„A vándorlás negyven éve alatt Isten már megtanította Izráelt a Tőle való tökéletes függőségre, ami a vizet és ételt illeti. Az éhség és szomjúság nem elégíthető ki emberi segítséggel, csak Isten teheti ezt meg. Mérhetetlen szükségikben az isteni gondoskodásra való rászorultság nem eredményezhetett mást, mint a nép megalázódását...

Az Izráel által korábban nem ismert étel, amelyről Isten gondoskodott, világossá tette a leckét, hogy nem pusztán az étel adja az életet. Az isteni szó nélkül az élet maga nem lett volna megszerezhető... Semmi nem volt lehetséges Őnélküle, és még az evéshez is ki kellett várni jótetszését.”

Miért idézem fel dr. Thompson kommentárját majdnem minden reggel? Szükségét érzem, hogy állandóan emlékeztessem magamat életem minden területén Istenre való teljes rászorultságomra. Nem kell mannát gyűjtenem minden reggel; Isten nagylelkűen gondoskodott róla, hogy a szükséges élelmiszer már a konyhaszekrényben vagy a hűtőszekrényben legyen. Ilyen körülmények között könnyű elfeledkezni az Istentől való függőségünkről. Tény azonban, hogy ugyanúgy rászorulok Istenre a vízért és ételért, mint Izráel népe a pusztában.

Isten negyven évig gondoskodott Izráelről csodák folyamatos sorozatán keresztül minden reggel. Rólam és családomról is gondoskodott gondviselő körülményeken keresztül, szintén sok éven át. Isten azt akarta, hogy a zsidók megértsék és emlékezzenek Tőle való tökéletes függőségükre, így a szükség egy szélsőséges formáját és a csodás eseményeken keresztül való gondoskodást használta fel, hogy megragadja figyelmüket és megtanítson nekik egy nehezen tanulható leckét. Mégis elfelejtették. Hát akkor mennyivel könnyebb nekünk minderről megfeledkezni, amikor Isten hétköznapi, banális módon tölti be szükségünket.

Mindazonáltal, még ennél is nehezebb megtanulnunk Istenre való ráutaltságunkat a lelki dolgokban. Ha nincs pénzünk ételre vagy a havi törlesztő részlet befizetésére, akkor az gyorsan érdeklődésünk középpontjába kerül, és a szükség nyilvánvaló lesz. Vagy van pénzünk, vagy nincs. Nem lehet tettetni. De a lelki életben igen. Hónapokon keresztül tudunk létezni úgy, hogy tessék-lássék módra végezzük kötelességünket, sőt még a vasárnapi iskolában is tanítunk, vagy presbiterként, diakónusként szolgálunk, és semmi másra nem támaszkodunk, mint pusztán a természetes emberi forrásainkra.

A testi körülmények rendkívülisége és fizikai szükségleteimben nagyon is valódi függőségem Istentől naponta emlékeztet, hogy lelkileg is Tőle függök. Jézus szavaira emlékeztetnek fizikai szükségeim, amelyek lelki szükségéimet illusztrálják: „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” Dr. Thompson szavai arra figyelmeztetnek, hogy

ugyanúgy rászorulok Istenre, mint a zsidó nép. Lehet, hogy az én függőségem nem anynyira nyilvánvaló, de ugyanolyan valóságos és reménytelen, mintha naponta arra kellené várnom, hogy Isten manná-t küldjön az égből. És ha rászorult vagyok testileg, menynyivel rászorultabb vagyok a lelki életben, ahol harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen? (1d. Ef 6,12)

Csodálatos Biblia 2008

Bibliafordítások 2454 nyelven

A Biblia teljes változatát és bizonyos részeit már 2454 nyelvre lefordították – a teljes Biblia 438 nyelven áll rendelkezésre a Bibliatársulatok Világszövetsége legfrissebb adatai szerint. A legtöbb bibliafordítás az afrikai kontinensen történik, ezek száma jelenleg 703, tízzel több az előző évinél. Ugyanakkor a társulat arra is rámutat, hogy a földön beszélt 6900 nyelvből mindössze 438-on található teljes fordítás, az Újszövetség 1168 nyelven olvasható. Jóllehet, a világon a népességnek 95%-a valamilyen nyelven hozzá tud férni a Bibliához, de az egészen más, ha mindenki anyanyelvén tudja olvasni és értelmezni Isten Igéjét.

Olimpiai Biblia Kínában

Peking – A Kínai Keresztyén Egyházak Tanácsa tárgyalást folytat az olimpiai bizottsággal, mert angol és kínai nyelven kiadják az Újszövetséget. Azt szeretnék, ha ebből a Bibliából minden vendégsporololó és külföldi kaphatna a nyári olimpiai játékok idején. Úgy tervezik – nyilatkozta Erik Burklin a kínai partner szervezet részéről –, hogy 20 000 példányt nyomtatnak ebből a Bibliából, s a helyi hotelekben is szétosztanak ezekből. Még az olimpiai játékok megnyitása előtt szeretnék kiadni ezt a mennyiséget és eljuttatni minden fontos helyre.

A Biblia vezet a 10 legolvasottabb könyv listáját az USA-ban

Egy népszámláló intézet a Harris Poll felmérése szerint az USA-ban minden idők legnépszerűbb könyve volt és maradt a Biblia. Az amerikaiak 92%-ának van otthon Bibliája. Soknak akár háromféle fordításban is megvan a Könyvek Könyve. Becslések szerint évente mintegy 25 millió Biblia fogy el az USA-ban. Amerika 10 favorit könyvének az első helyén a *Biblia* áll, utána M. Mitchell regénye következik, az *Elfújta a szél*, harmadikként a *Gyűrűk ura* követi, majd a negyedik helyen a *Harry Potter*-sorozat áll.

Alkalmi prédikációk

Nőszövetségi bibliaóra

Timár Erika
Alsósófalva

Anna imádsága

Alapige: 1Sámuel 1,27–28; 2,1a

Az anyaságért való hálaadás szavait hallottuk ezekből az igeversekből. Egy olyan asszonynak az örömkialtása ez, aki éveken keresztül a meddőség keresztjét volt kénytelen hordozni, és aki emiatt nagyon sokat kesergett és sírt.

Ha végigolvassuk az első fejezetet, akkor betekintést nyerünk Anna családjába. Férje, Elkána, kegyes ember volt, aki igen szerette Annát. Szeretete akkor sem hidegült meg, amikor nem született gyermek tőle. Egész életük Istennel való közösség volt, ezért igen csak természetes dolog, hogy ha valami hiányzik, elmondják Istennek. Szép egység, békeesség volt közöttük de sokszor beékelődött zavarólag a második feleségnek: Peninnának a jelenléte, aki sokat ingerelte, bosszantotta, megvetette, de meg is alázta Annát a meddősége miatt. Otthon, de a zarándoklatok alkalmával is gyakran keserítette őt. Ő pedig gyakran dicsekedett és büszkélkedett termékenységével.

Elkána családjával együtt Silóba járt fel Jahvet tisztelni. Siló Rámától, a lakhelyük-től kb. 25 km-re volt. A honfoglalás korában itt helyezték el a szent sátort és a szövetség ládáját. Mivel Elkána nagy felelősséget érzett családja iránt, szerette őket – Annát különösképpen –, mindig együtt ment fel velük a zarándoklat helyére. Ezek a zarándoklatok az izráeli emberek, családok számára ünnepi, örvendező alkalmak voltak. Vállalták a több kilométeres gyaloglást, mert a gyülekezet közösségében áldott együttléteket tapasztaltak. Anna nemcsak otthon „sírdogált”, hanem elment a templomba, és a gyülekezet közösségében, Isten színe előtt mondta el lelke szomorúságát.

Elkána és Anna örvendezésébe sok öröm vegyült. Anna, a kedvelt (fő)feleség gyermektelen volt.

Az Istenben bizakodó és reménykedő emberek életében is vannak nehézségek? Természetesen vannak, csak másképpen hordozzák el és másképpen keresnek abból kiutat, mint azok, akik Isten nélkül élnek. Az istenfélő ember elfogadja Istentől a hiányokat is. Csendben hordozza terheit, nem zúgolódva, háborogva és kiábrándulva, hanem bizakodva, hogy Isten meghallgatja őt imádságában.

Az izráeliek a gyermekáldást Isten legnagyobb ajándékának tartották. Ezért a gyermektelenség a legnagyobb csapásnak számított. Elkána azonban Anna mellett állt, sok jelét adta az ő ragaszkodásának. Vigasztalta társát és ezzel is megpecsételte, hogy házastársi kapcsolatuknak van egy mély lényege. Mert egy istenfélő ember csak egy másik istenfélővel tud igazi lelki egységre jutni. Közöttük ilyen lelki egység volt. Anna vetélytársnőjének más volt a mércéje. Az értékrendje is különbözött az Annáétól.

Amikor a silói templomban befejeződött az áldozat bemutatása, valamint az ünnepelés, Anna visszamaradt a templomban és „lelkében elkeseredve könyörgött az Úrnak, és sírt” (1Sám 1,10) Bánatával oda ment, ahol gyógyulást remélhetett: az Úr színe elé. Lelkiállapota megrázó és feldúlt. Lelke mélyéig el van keseredve. Szívből fakadó imádsága a Seregek Urához szól. Ez a megszólítás Isten mindenekfeletti hatalmának kifeje-

zésére szolgál. Szolgálóleánynak nevezi magát, ezzel is jelezve az ő alázatát Ura iránt. Anna Attól kér, Akinek hatalma van mindent megadni. Kéréséhez fogadalmat fűz: ha fia lesz, Istennek fogja őt szentelni. Fogadalma nem „do ut des” = adok, hogy te is adjál alapon működik, hanem a hála és a hódolat kifejezője. Elhordozza Éli főpap megaláztatását is, aki távolabbról figyelte a csendben és sírva imádkozó asszonyt, azt hitte róla, hogy mámoros állapotban van. Miután megtudta, hogy miért könyörög az asszony, kihangsúlyozta, hogy jó helyen mondta el imádságát és jótól kérte kérnivalóját.

Anna szomorú és keserű szívvel jött az Úr elé, és vidám, örvendező szívvel távozott onnan. Ez az imádság és az igazi istentisztelet áldása. Ma is.

Aztán megszületett a várva várt gyermek, Sámuel (Sömu Él – Isten meghallgatott). A hálaadó Anna pedig teljesítette fogadalmát. Miután elválasztotta a gyermeket, felvitte a templomba. Most már sugárzó arccal, boldog szívvel áll azon a helyen, ahol egykor összetörtén állt. Hálát adott az Úrnak a gyermekért. Hite, Isten iránti bizodalma örömmel töltötte be. Az ilyen hit soha sem szégyenül meg!

Abban a korban minden anya várta a gyermeke megszületését. Nem tekintette tehernek őt!

Vajon ma is így van ez? Minden édesanya örömmel várja gyermeke születését?

A Biblia szerint az anyaméh gyümölcse jutalom! Bárcsak minden gyermekét váró édesanya jutalomnak tekintené ezt a csodálatos isteni ajándékot! Ámen.

Beszélgetésre indító kérdések:

1. Tudunk-e saját bánatunkkal, szomorúságunkkal – a gyülekezetbe – Isten színe elé menni?

2. A mai édesanyáknál is imádság előzi meg a gyermek fogantatását és születését?

3. Tudjuk-e imádságainkkal kísérni gyermekünk (gyermekeink) életét?

4. Úgy tekintünk gyermekeinkre, mint jutalomra?

5. Az anyaságért szoktunk-e hálát adni Istennek?

Esketési igehirdetés

Bartichel Krisztián

Feketelak

Igen!

Alapige: 1Mózes 24,58

Kedves Márta és István, kedves szülők és hozzátartozók!

Ma ez a két fiatal úgy érzi, olyan erős kötődés alakult ki közöttük, hogy ez a kötődés, ez a fonál egy életre össze tudja őket tartani. Azonban azt is tudjuk, hogy pusztán csak az emberi ragaszkodás nem képes az élet száz és száz próbáját kiállni, mert a ket-tős fonatú kötél könnyen elszakad, s ma eljötték ide, hogy Isten is a maga IGEN-jével erősítse meg a ti IGEN-etek. IGEN-ről beszélünk, mert egy házasságkötéshez hozzátartozik a közös IGEN. Közös IGEN a szerelemre, a házasságra, a régi családtól való elválásra és az új fészek kialakítására.

A felolvasott történet főszereplője, Rebeka, ezt az igent mondja ki, amikor szülei felteszik a kérdést: Elmész-e ahhoz a férfiúhoz? A szülők kettős szorításban vannak: tudják, hogy a lányuk nem maradhat mindig az ő kis házi „báránkjáuk”, de azért sze-

retnék késleltetni az elválás pillanatát. Ez a történet ma is megismétlődik... A szülők tudják, hogy Mártának már ideje férjhez menni, de szívükben ott van egy másik hang is: „Még maradhatna!” – mint ahogyan a Rebeka szülei is gondolták. Ráadásul elviszik a lányukat egy másik faluba... Mi lesz vele, ha az anyja vállán szeretné kisírni bánatát? Mi lesz vele ott, ahol nincsenek barátai, ismerősei? A szülő helyesen teszi, ha törődik gyereke sorsával, jövőjével, de van egy jó recept a hiábavaló aggodás ellen. Imádkozunk többet, mint amennyit aggódunk! Aggódtak a Rebeka szülei is, s legszívesebben otthon tartották volna, de a végső szót mégsem ők mondják ki, hanem megkérdik a lányukat: „Akarsz-e elmenni?” – és ő IGEN-nel válaszol. Hát hogyné akarna... úgy érzi, hogy megtalálta élete párját, úgy érzi, mellette le tudna élni egy egész életet.

És ezzel az IGEN-nel elindul egy család élete. Az úton sokszor ebből az erős elhatározásból megtorpanás lesz. A gondok, a szenvedés, a betegség olyan feledékennyé teszi az embert: elfelejtjük, hogy milyen határozottan, magabiztosan mondtuk el az esküt azon az emlékezetes napon.

Kedves Márta és István! Amikor a NEM-ek és NEM TUDOM-ok között kell lavírozni, jusson eszetekbe majd ez a mai magabiztos hang. Ehhez nagy segítséget nyújt majd, ha ezt a szép érzést becsomagoljátok díszes csomagolópapírba, s elteszitek a szívetek egyik csücskébe, s amikor esetleg csalódtok egymásban, amikor ránéztek a társatokra, s már csak ősz haját és ráncokat láttok, amikor a kedves, mosolygó társ helyett egy ideges, morcos idegent láttok benne, amikor a szép multság után a festék elkenődik a Márta arcán – vegyétek elő azt az érzést. Bródy János egyik énekében sötét télnek nevezi a nehéz napokat, s világító és melegítő lámpának ezt a kedves érzést, s arra buzdít, hogy ezt a lángot takarékosan kell égetni, hogy sokáig – végig – megmaradjon. Ez az érzés fel tud melegíteni egy kihűlőfélben lévő kapcsolatot is! Ez az IGEN sok NEM-et a helyére tud tenni! Ezt sok felbomlás szélén álló házastárs bizonyítja, de sokan éppen ennek az ellenkezőjét mondják. Mitől függ ez egyáltalán? Attól, hogy mennyire tiszta és őszinte elhatározások ebben a pillanatban. Ha erős és őszinte, túléli a bajokat, ha a ti IGEN-etekre Isten is IGEN-t mond, akkor legyőzi az élet NEM-eit, ha egész közös utatokon azt fogjátok keresni, hogy mire mondja ki Isten, hogy IGEN, s arra ti is azt mondjátok, akkor ez az elhatározás átsegít minden akadályon. Isten maga az IGEN, a BIZONYOSSÁG, az ÁMEN, s aki Őt követi, arra Isten IGEN-t mond. Isten IGEN-t mondott a Golgotára is azért, hogy akik benne hisznek, azoknak legyen örök életük, de még azelőtt legyen egy minőségében más életük itt a földön – csak általa lehet IGEN-t mondani a másik elfogadására, a szeretetre, a megbocsátásra, a megértésre.

Ma már a technika fejlődése és a divat behozta templomi alkalmainkra is a videokamerákat, de ezt a találmányt igencsak fel lehet használni annak érdekében, amiről eddig hallottunk. Ne csak az ezüst lakodalomra tegyétek félre a felvételt, hanem a nehéz pillanatokban nézzétek meg közösen, s jusson eszetekbe mit ígértetek egymásnak, s az is jusson eszetekbe, hogy amit ígértetek, azt Isten színe előtt ígértetek. Mondjátok el gyakran egymásnak, hogy IGEN, szeretlek, IGEN, elfogadlak, IGEN, megbocsátok – ne csak akkor, amikor a másik megkérdezi.

Most pedig mielőtt elmondanátok ezt a határozott IGEN-t egymásnak, kérjük Istent imádságban, hogy mondjon IGEN-t erre a házasságra és a ti választásotokra. Ámen.

Temetési igehirdetés

Farkas Antal
Nagyvárad-Velence

Kiáltással felérő csend

Alapige: Zsoltárok 39,10

Gyászoló Testvéreim! A tehetetlenség legfájóbb emberi érzéseink egyike. Szeretnénk erősek lenni, vigasztalni, de nem tudunk, mert mi is csupán emberek vagyunk. Így érzünk most is a nagyváradai Rulikovszki temető kert csendjében. Milyen hangos lehet még a csend is. Egyed Péter ezt így fogalmazza meg egyik versében: „a csend, felér egy kiáltással”

Mit is mondhatna az erőtelen emberi szó az édesanyának, aki két fiúgyermeke közül az egyiket ifjúságának teljében elveszítette. Mit mondhatna az édesapának, akit gyötrelmek és miérek emésztene, mit mondhatna a testvérnek, kinek nagyon fog hiányozni, és mit mondhatna a rokonoknak, barátoknak, volt iskolatársaknak, tanároknak és a rengeteg ismerősnek. És mit mondhatnék én, a család lelkipásztor-barátja, akitől a temetési gyászszentistizteleten vigasztalást, erősítést, útmutatást vártok? Van-e egyáltalán ilyen emberi szó? Sajnos nincsen. De van isteni szó. Hallgassuk meg az Igéből, hogy Ő, a mindeneket vigasztaló Úr, mit mond a felolvasott zsoltárversben.

I.

Megnémultam. Vagyis hallgatók, mert minden kiejtett szó csak további fájdalmat okoz. Olyan szívesen levettém vállamról a palástot és közétek állanék. És hallgatnánk együtt. Olyan szívesen hallgatnék veletek. De nem tehetem. Talán arról beszéljek, hogy mit jelent egy, még révbé nem ért 27 éves emberi élet? Talán arról, hogy milyen volt gyermekként ez a melegszívű és jófejű fiatalember, aki vezető akart lenni? Álltak egy alkalommal az édesanyjával a villamosmegállóban, amikor is felfedte előtte a nagy tervét: vezető ember szeretne lenni. A szerelvényen az édesanya rákérdezett: villamosvezető akarsz lenni? Mire ő szabadkozott, s kifejtette ennek okát is: azért nem akar villamosvezető lenni, mert annak mindig a sín pályát kell követnie, nem járhat szabadon, amerre kedve tartja.

Stanik Mátyás sem akart „sinen járni”. Nem szerette a konvencionális világot. Hogy mi válhatott volna belőle: matematikus-informatikus, netalán egyetemi tanár? Kérdések, feltevések, melyekből már semmi sem válik valósággá, hiszen szó szerint is csak a porhüvely van itt előttünk a fényképei által keretezett urnában. Csak ennyi volna egy emberi élet? Gyászoló család, így nyújtja ki felétek a kezét és a szívét az igehirdető lelkipásztor és az igehallgató gyülekezet, ezzel az egyszerű, de most isteni erejű szóval: *Megnémultam.*

Valamennyien „megnémultunk” a hír hallatán: Stanik Mátyás Magyarországon, Karcag határában gépkocsibalesetben elhunyt. Megnémultunk és döbbenet ült ki rajtunk.

II.

És mit mondhatnátok ti, gyászoló testvéreim, kiket ily súlyosan érintett az Úr keze, mely kézről a költő így vall:

„az a felkiáltójel benned
melynek vége hang nélkül koppan
áldott pásztorbot mellyel terel
Isten fenyítő csontos ujjja.”

(F. A.: *ars poetica*)

...nem nyitom fel szájamat – halljuk a zsoltárversből. Jól tudjuk, hogy ez nagyon nehéz. Attól, aki szenved, nem lehet elvenni a panaszkodás jogát, annak a jogát, hogy kifejezést adjon a maga szenvedésének. Hívó és hitetlen egyformán ezt teszi. A nagy kérdés azonban az, hogy hogyan tesszük? Meg is lehet keményedni, megátkozni mindet: Istent, a körülményeket, a kiszámíthatatlan emberi sorsot. És hibáztatni is lehetne a gépkocsit vezető barátot is, aki azon az éjszakán, Karcag határában elaludt a kormánykerék mellett. A Sátán ezt sugallja, mint egykor felesége révén Jóbnak: *Átkozd meg az Istent és halj meg!* De ha ezt is tennénk, nem lenne általa könnyebb a fájdalom és nem következne belőle vigasztalás. De lehet mást mondani és mást tenni, miképpen Jób szólt: *Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!* Vagy ahogyan a zsoltáríró mondja: *nem nyitom fel szájamat.* Milyen megnyugtató valamennyiünk számára, hogy ez volt a gyászoló család első gondolata, bizonyágtétele.

III.

De hogy ezt megteheszük, erős hitre van szükségünk. És ennek a hitnek a tartalmát az ige így fogalmazza meg: *mert te cselekedted.* Ami Stanik Mátyással történt, az az Isten cselekvése. Nem a véletlen következménye vagy a vaksors szeszélye. ...*minden, nem véletlenségből, hanem az (Isten) atyai tanácsából és akaratából jő* – ahogyan Mátyás is tanulta konfirmációja alkalmával a Heidelbergi Kátéból (27. kérdés).

A ti kérdésetek minden bizonnyal az, hogy Isten miért cselekedte így. Gyászoló testvéreim, Istent nem vonhatjuk kérdőre. Ő ajándékoz meg az élettel és joga van azt bármikor vissza is venni. Hogy miért 27 évesen vette el, és nem egy hosszú, tartalmas és szép életkor után? Még ha kedvünk ellenére is van, de tudomásul kell vennünk, hogy Isten nem tartozik magyarázattal. Ő a nagy fazekas, aki kedve szerint formálja a kezében levő agyagot, s mi agyagok vagyunk az ő kezében, akiket formál és a maga akarata szerint cselekszik velünk.

Hogy miért szólít el emberi gondolataink szerint idejekorán? Hogy figyelmeztessen: becsüljük meg az életet, szeressük egymást jobban, mert nem tudhatjuk, hogy meddig tehetjük.

A halála előtti két hét a szeretet-törődés ideje volt. Többször találkoztak, telefonáltak, Mátyás megpróbálta rendezni mindenkivel a maga dolgát. A kérdés azonban az: vajon Istennel is? Elmondhatjuk róla, hogy egy kereső-kutató ember volt. Az édesapa egyik újságíró barátja és munkatársa (Ágoston Hugó) egy fiatalember haláláról írott nekrológiájában, mely nem név szerint bár, de Stanik Mátyásról szól, azt írja, hogy az algoritmusból akarta megírni egyetemi szakvizsgadolgozatát. Az algoritmus minden problémánál a megoldáshoz vezető műveletek meghatározott sora. Mátyás rájött, hogy nem segít az algoritmus. Ő, aki mindent a logika szerint akart megismerni és tudni, nehezen bár, de rájött, hogy nem tudunk meg semmit. Ezért fordult a lelkiek felé és kereste a megoldást, az isteneket, s köztük is az ISTENT. Ahogyan Szabó Lőrinc fogalmazza meg versében az Istent kereső ember örökös vívódását:

„...mert rettenetes, hogy az ember
útja oly silány s oly rövid
a földi portól a veszendő
húson át vissza a porig...
Por és por közt porladok és bent
istenekkel vagyok tele...
De nekem más kellene, nekem
egy külső isten kellene,
egy külső, közönséges isten,
isten, aki úgy van, ahogy
a fák vannak, isten akit nem
én, a sóvárgó alkotok,
isten, aki nem büntet azzal,
hogy elbúvik a vak elől,
ilyen isten menthetne csak meg
a halál félelmeitől...”

Gyermekként azt a célt tűzte maga elé Stanik Mátyás, hogyha felnőtt, vezető lesz. Ezt a tényt az édesapa megerősítette: már vezetővé lett. Halálával is sok mindenre megtanított engem.

A családban elevenen él egy falusi emlék: Gyantán, a hétvégi házuknál egy este a nyitva felejtett ajtón éjjeli lepkék raja osont be, melyeket az édesanya egy, a keze ügyében lévő alkalmatossággal próbált kihessegetni. Mire a még a rovarokkal szemben is szeretetet tanúsító gyermek pártfogásába vette őket, mondván, ne öljük meg, engedjük vissza az ő világukba. Most mi is ezt tesszük. Elengedjük Stanik Mátyást, hogy elmenjen a mi árnyékvilágunkból Isten örök, életet megtartó és örök élettel ajándékozó világába.

Szász János a *Hüvelyk Matyi* című gyermekversében, annak két utolsó sorában, mely versnek inspirálója Mátyás volt, ezt írja:

„Lába lenn a földi sárban –
feje fönn a csillagárban.”

Hitünk szerint Stanik Mátyás már Istennél van, „fönn a csillagárban”, aki Egyszülött Fiát, a Jézus Krisztust érte is odaadta, hogy a lelke ne maradjon a kárhozatban, „földi sárban” Istennek ez az égbe emelő kegyelmi tette legyen a mi vigasztalásunk! Ámen.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Bódás János

A próféta szózata

Ezerkilencszázhatvanhatban
Ámós próféta, aki hajdan
vad pásztor volt, – ime feltámadott,
s az Úrtól hozta ezt a szózatot:

„Rosszallom, hogy a női nem
áldott szemérmét késnek tárja fel,
ha kell, ha nem!
Felelőtlen pázásoktól lobog
és tombol a világ,
s egyre fogynak az önfeláldozó,
tiszta szemű anyák.
Nem kell a vérnek semmi más,
csak nyihogó kancázkodás.
Nem szül a nép friss, harmat-fiakat
mint a poshadt tó, lassan kiapad.

S ti férfiak, gyáván megalkuvók,
fejetekre száll átokként a vér,
hisz fizettek, ha felétek kinyúl
a dezinficiált, sima tenyér,
mely vérdíjjal már csordultig tele...
Férfiak vagytok?... Köpjetek bele!

Legyetek férfiak, ne bábok! –
Isten igéje így szól tihozzátok.”

1966